Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…ээтэмнай 1921 оной …кабриин 21-һээ гарана | № 287 (13776) | 1974 оной декабриин 7, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

ФИНЛЯНДИИН БЭЕЭ ДААДАГ БОЛОҺОН ҮДЭРӨӨР ДАШАРАМДУУЛАН

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Финляндиин Республикын бэеэ даадаг болоһон үдэрөөр—национальна һайндэрөөр дашарамдуулан, Финляндиин Республикын Президент Урхо Кекконендэ амаршалгын телеграммануудые эльгээбэ.

Л. И. Брежневэй телеграмма дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: Хани барисаан, харилсаа холбоон ба харилсан туһалалсалга тухай 1948 оной договорые үндэһэ болгон баримталдаг, Совет-финляндиин хани барисаанай, харилсаа холбооной бүхы талаараа хүгжэжэ байһан ушар — социально-экономическа ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршолгын ба харилсаа холбооной ленинскэ гол заабаринуудай бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһанай үнэншэмэ тодо жэшээ болоно гэжэ Финляндиин арадай энэ түүхэтэ үдэр сэдьхэлээ ханан тэмдэглэхэдэ болохо. Манай оронуудай арадууд хани барисагаа, этигэмжэтэеэ улам бэхижүүлхэ, али али талада ашатай туһатай харилсаа холбоо үргэдхэхэ ба гүнзэгырүүлхэ, энэмнай Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал, аюулгүй байдал хангалгын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр туһалха гэжэ батаар этигэдэгээ элирхэйлэн мэдүүлнэб. — гэбэ.

Хани барисаан, харилсаа холбоон ба харилсан туһалалсалга тухай договорые үндэһэ болгон, Совет-финляндиин харилсаанай бүхы талаараа амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байһаниинь Советскэ Союз дотор сэдьхэлээ ханаха ябадал үүсхэнэ гэжэ Н. В. Подгорнын телеграмма дотор хэлэгдэнэ.

Манай оронуудай арадууд хүршэ ёһоор, хани барисаатай ажаһууна. Хани барисаан, харилсаа холбоон ба харилсан туһалалсалга тухай 1948 оной Совет-финляндиин договорой гол ёһонуудта түшэглэн, бүхы харилсаа холбоогоо амжалтатайгаар хүгжөөжэ саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулжа байна гээд сэдьхэлээ ханан тэмдэглэнэбди гэжэ А. Н. Косыгинай телеграмма дотор хэлэгдэнэ.

„Союз-16“ гэжэ онгосо ниидэжэ үргэлжэлһөөр

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ЖОХООХО ЦЕНТР, декабриин 5. (ТАСС). Замбуулинай «Союз-16» гэжэ онгосын космонавтнар А. В. Филипченкын, Н. Н. Рукавишниковай ниидэлгын түрүүшынь хахад хуби дүүрэбэ. Космонавтнууд энэ онгосоор гурбан сүүдхын туршада ниидэхэдээ, техническэ, медико-биологическа туршалгануудые хэһэн байна. Дэлхэйе 32, 38, 48-дахяа тойрон ниидэхэ үедөө автомат түхеэрэлгэ, 1975 ондо хэгдэхэ совет-американ хамтын ниидэлгын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан бүтээгдэһэн, залгалдалгын шэнэ агрегадай зарим оньһонууд туршагдан шалгагдаа.

«Союз-16» гэжэ замбуулинай онгосо ниидэжэ үргэлжэлһөөр.

„ҮНЭН“ ГАЗЕТЭДЭ Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ЭЛЬГЭЭҺЭН БЭШЭГ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). «Монголой Арадай Республикын хүндэтэ граждаминай» үндэр дээдэ нэрэ зэргын тэрээндэ олгогдоһонтой дашарамдуулан, халуун амаршалгануудые хүргэһэнэйнь түлөө МНР-эй эмхинүүд ба ажалшадта үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэһэн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй бэшэгые МНРП-гэй ба МНР-эй правительствын орган «Үнэн» газетэ декабриин 5-да тунхаглаа.

Советскэ Союз МНР хоёрой хоорондын түгэлдэр харилсаа холбоон тухай саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргалга КПСС-эй ленинскэ ёһо заншал болонхой гэжэ нүхэр Л. И. Брежневэй бэшэг дотор мүн лэ хэлэгдэнэ.

…И. БРЕЖНЕВ В. ЖИСКАР д'ЭСТЭНТЭЙ ХӨӨРЭЛДЭНЭ

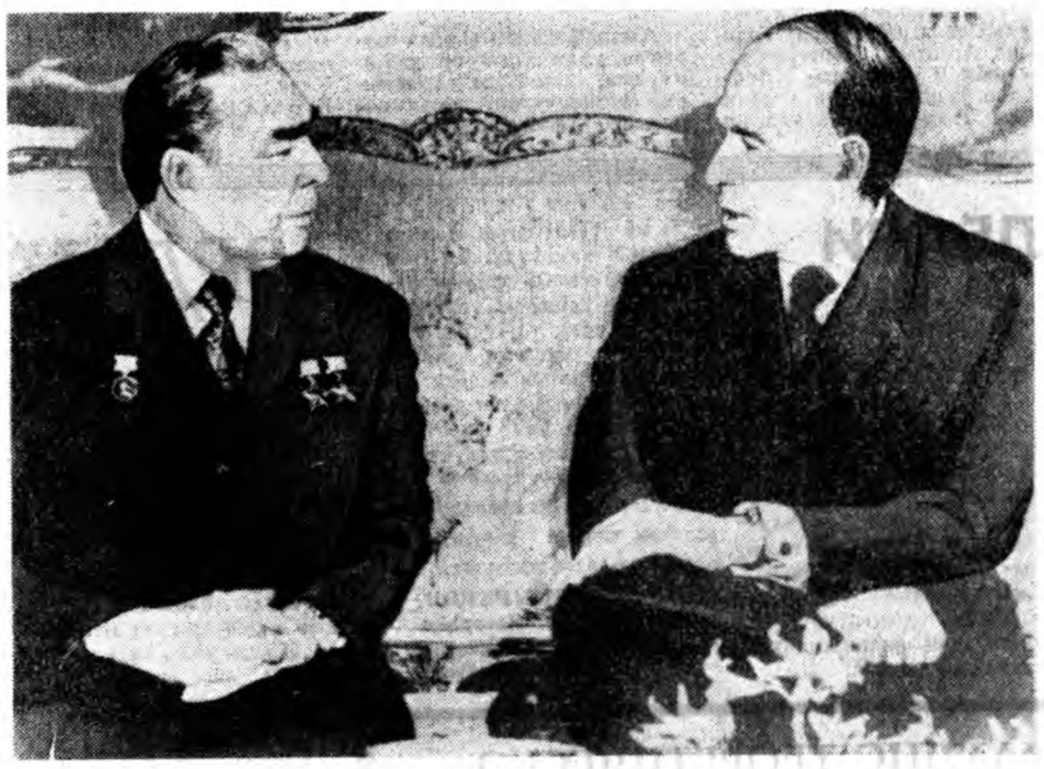
…ССС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. …нев Франциин Республикын Президент В. Жискар …эстэнтэй декабриин 5-да …уйегэй ордон соо, Па… шадар, хөөрэлдэжэ эхи…

…И. Брежнев, В. Жискар д'Эстэн совет-француз …саанда хабаатай хэдэ … гол асуудалнуудые …н хэлсэбэ. Совет-фран… гол шухала документ…ые—СССР-эй ба Фран… хоорондохи харилсаа …оной гол ёһонууд ба …ическэ зүбшэлэлгэнүүд … протокол хэлбэришэ…өр баримталан бэелүүл… хоёр орон ехэ удха ша…йда тоолоно гэжэ тус… тэмдэглэгдээ.

…р талын харилсаанай …р, тэрэшэлэн уласхоо…н олохон асуудалнуу… СССР Франци хоёрой …ндын холбооe саашадаа хүгжөөхэ хараа бодол …лдөөнэй үедэ лаблан …йлэгдэбэ.

…өрэлдөөнүүд бүтэмжэ… үгээ ойлголсолгын, … сэхэ оршон байдалда …жэ байна.

(ТАСС).

Париж шадар Рамбуйе гэжэ байшан соо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Франциин Республикын Президент В. Жискар д'Эстэнтэй хөөрэлдөөн декабриин 5-да болобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хөөрэлдөөнэй үедэ. Фототелеграфаар абтаһан зураг.

РАМБУЙЕДЭ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

РАМБУЙЕ. (ТАСС-ай тусхай корр.). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ерэһэн тухай бэшэхын тула эндэ тогтоогдоһон пресс-центртэ декабриин 5-най үдэр пресс-конференци зарлагдажа, 300 шахуу журналистнууд хабаадаа.

Пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэһэн совет түлөөлэгшэ Л. М. Замятин КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй даалгабаряар иигэжэ мэдүүлбэ: Франциин Президент В. Жискар д'Эстэнтэй Л. И. Брежневэй мүнөөдэр эхилһэн уулзалгаһаа харахада, хэдэн жэлэй турша соо таһалгаряагүй үргэдэжэ байгаа харилсаа холбоон совет-француз харилсаандахи гол шэглэл болонхой, тэрэшэлэн хоёр ороной хоорондо ходо үнгэргэгдэдэг, тэрэ тоодо дээдэ тушаалтадай хоорондын политическэ зүбшэлэлгэнүүд — энэ харилсаанай шухала, тодорхойлхы зүйл болонхой. Эдэ зүбшэлэлгэнүүд хоёр талын харилсаанай асуудалнуудаар, мүн уласхоорондын гол асуудалнуудаар үгээ ойлголсолгын ба саашадаа бүтэмжэтэй шиидхэбэринүүдые бэдэрэлгын хэрэгтэ шэнэ туһа дүхэм болоно.

Советскэ Союз ба Франци оролдолго хүсэлэлгээ зохилдуулан, шахардуу байдалай һуларалгые улам гүнзэгырүүлхын тула ехэ юумэ хэжэ болохо байна. Манай хоёр ороной хараа бодолой дүтэрхы болоод гү, али тудалдаад байһан ушарнуудта уласхоорондын оршон байдалда үрэтэй һайнаар нүлөөлжэ шадагдаха.

Мүнөөнэй гол зорилго юуб гэхэдэ, Европодо, Дүтын Зүүн зүгтэ, шиидхэбэреэ хүлеэһэн асуудалнуудай бии байгаа бусад районуудта Советскэ Союзай ба Франциин харилсаата ябуулгые хүсэд бүрин хэрэглэхэ шухала. Тиимэ юумэ хэхэ бүхы арга боломжонууд бии. Манай хоёр орон ниитын ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй хоорондын харилсаа холбооe шэнэдхэн хубилгаха эхи табилсаһан юм. Манай һанамжын ёһоор, совет-француз харилсаа холбоон социальна элдэб байгуулалтануудтай агууехэ гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршолгын ба хүршэ ёһоной харилсаанай һайн жэшээ болодог байһаар.

Франциин Президенттэй мүнөөдэр хэгдэжэ эхилһэн уулзалгые Л. И. Брежнев ехэ удха шанартайда тоолоно, энэ уулзалга совет-француз харилсаа холбооной бата хүсэтэй, тогтууритай байһанай шэнэ гэршэ болохо гэжэ этигэнэ. Франциин Президенттэй Л. И. Брежневэй хөөрэлдөөнүүд бүтэмжэтэй, тодорхой оршон байдалда эхилээ.

Елисейскэ ордоной хэблэлэй асуудалнуудые даадаг түлөөлэгшэ К. Гуйу-Бошан мүнөөдэрэй хөөрэлдөөнүүдтэ сэгнэлтэ үгэхэдөө, франко-совет харилсаа холбооe, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй хэгдэжэ байгаа хөөрэлдөөнүүдые Франциин Президент ехэ удха шанартайда тооложо гэжэ тусхайлан тэмдэглэбэ. Совет-француз хөөрэлдөөнүүд үнэн сэхэ, бүтэмжэтэй оршон байдалда үнгэржэ байна гэжэ К. Гуйу-Бошан тэмдэглэбэ. Мүнөөдэрэй хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Европын аюулгүйн байдалда хабаатай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ, франко-совет харилсаае, тэрэ тоодо хоёр талын экономическа харилсаа холбооe гүнзэгырүүлгын асуудалнууд шэнжэлэгдээ. 1975—1979 онуудай туршада бэелүүлэгдэхэ экономическа харилсаа холбоон тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Франциин Республикын хоорондын хэлсээндэ дээдэ тушаалтад гар табиха гээд мүн лэ хараалагдана гэжэ тэрэ мэдээсэбэ.

Удаа тээнь Л. М. Замятин, К. Гуйу-Бошан журналистнуудай асуудалнуудта харюусаба.

ХАНИ ЁҺОНОЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

РАМБУЙЕ, декабриин 5. (ТАСС-ай тусхай корр.). …нөөдэр Франциин Республикын Президент В. Жискар д'Эстэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь … И. Брежневэй хүндэлэл… обед хэбэ.

Обедтэ совет талаһаа — …СС-эй ЦК-гай Политбюрой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Громыко, гадаадын …лдаа наймаанай министр … С. Патоличев, КПСС-эй … гай таһагые даагша П. А. Абрасимов, СССР-һээ Францида байдаг элшэн С. В. Червоненко, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагшанар А. М. Александров, А. И. Блатов, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын орлогшо В. В. Загладин, ТАСС-ай генеральна директор Л. М. Замятин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо А. Г. Ковалёв, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Ю. В. Дубинин, СССР-һээ Францида байдаг худалдаа наймаанай түлөөлэгшэ Л. С. Ежов байлсаа.

Франциин талаһаа — премьер-министр Ж. Ширак, Франциин национальна суглаанай түрүүлэгшэ Э. Фор, гадаадын хэрэгүүдэй министр Ж. Сованьярг, экономикын ба финансын министр Ж. П. Фуркад, оборонын министр Ж. Суфле, промышленностиин ба научно-шэнжэлэлгын министр М. д'Орнано, гадаадын худалдаа наймаанай асуудалай талаар гүрэнэй секретарь Н. Сегар, президентын канцеляриин генеральна секретарь К. Пьер-Броссолет, президентын хэблэлэй албанай хүтэлбэрилэгшэ К. Гуйу-Бошан, атомна хүсэнэй комиссариадай генеральна администратор А. Жиро, Франциин худалдаа наймаанай бүлэгүүдэй түлөөлэгшэд байлсаа.

Обед дээрэ В. Жискар д'Эстэн, Л. И. Брежнев үгэ хэлээ.

* * *

…В. Жискар д'ЭСТЭНЭЙ хэлэһэн үгэ

Господин Генеральна секретарь!

…и Танние түрүүшынхээ баяртайгаар угтан абаха … хүндэдэ хүртөөб, зү… Та манай орондо хэдэн … ерэһэн байнат. Танай …аар эрэлгэ Франци …Р хоёрой хоорондохи …саануудай тогтонижо… бата бэхи байһан ту…гэршэлнэ. Эдэ харилсаа… үнинэй тогтожо, зан… боложо байна. Энэ зан… бии үргэлжэлүүлхэ хү…тэйб, Франциин ба Со… Союзай эгээн дээдэ … хүтэлбэрилэгшэдэй …ндо саг соогоо боложо … олон уулзалга зан… болонхой: президент …дугай наһа бараһанай … Тантай хөөрэлдэхэ …дэй һэлгэгдэһэн ушар … харилсаануудые хүг…эдэ нүлөөлөөгүй, һаад …, тиимэһээ эдэ харил…д бата бэхи юм гэжэ … хэрэгтэй.

Франциин, Совет ороной … харилсаан манай гадаа… политикын үндэһэ һуу… боложо, уласхоорондын …үүрилтэ байдалые һу…лха талаар хүсэл орол… гаргаха хэрэгһээ… таһаршагүй юм гэжэ би … байнаб. Тиимэһээ … зэргын уулзалгануу… хэжэ байһан ушар ми… зүгһөө дэмжэгдэхэ бай… тогтоохо талаар үсэглэлдэр үүсхэл гаргахыемнай баадхааһэн, харин мүнөөдэр шэнэ арсалдаануудые болюулжа, түгшүүрилтэ байдал һуларуулха шатаһаа үгээ ойлголсохо шатада сугтаа оролсохо хэрэгтэ бидэнние эрмэлзүүлнэ гээшэ.

Манай һанамжаар, гансахан зүришэлдөөнүүдэй аюулые сараха тухай эндэ хэлэгдэнэгүй гэжэ һанагдана. Уласхоорондын харилсаанда, нэн түрүүн Европо түбиин харилсаануудта, национальна гэхэ гү, али нютагай онсо өөрсэ байдалые мэдэрһэнэй, мүн наци бүхэнэй хуулита эрилтые тодорхойлһон олон ондоо һанал бодолые хүндэлһэнэй үндэһөөр шэнэ хараа шугам хүгжөөхэ шухала. Тэрэшэлэн, тодорхойлон хэлэхэдэ, манай түби дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ эрхэ нүхэсэл байгуулха шухала. Энэ зорилго бэелүүлэгдэмээр гэжэ һанагдана. Тиихэдээ энэ зорилго хадаа мүнөө боложо байһан хубилалтые тодорхойлхо ёһотой. Энэ хубилалта хадаа бүхы оронуудай хоорондоо холбоотой байһые, мүн өөрын онсо өөрсэ байдалтай байһые үдэр бүри харуулжа байдаг юм.

…туүрилтэ байдалые һу…лха манай политика … Франциин гадаадын …икые ямар нэгэн саг … ушартай тааруулха … эрмэлзэлгэтэй холбоо… юм. Энэ политика хадаа … ба баруун зүгэй хоо… бүри һайн харилсаа …

Бидэнэр, француззууд болон совет хүнүүд, ондо ондоо политическэ болон ниитын байгуулалтатай оронуудай хоорондо байгуулмаар хани харилсаанай, бэе бэеэ ойлголсолгын, эдэбхитэй хани харилсаа байгуулалгын үльгэр жэшээ харуулһамнай һайшаалтай.

Урдань энэ хани барисаан ба бэе бэеэ ойлголсохо ушар оронуудай хоорондо адли тэгшэ байдал, эб найрамдал байгуулха эрмэлзэлгэһээ түрэһэн юм. Тэрэшэлэн бэе бэеынгээ соёл культурые гүнзэгыгөөр мэдэхэ ушарһаа энэ хани барисаан мүндэлөө. Манай соёл культура олон зуун жэлнүүдэй туршада бэе бэедээ нүлөөлжэ, бэе бэеэ баяжуулжа байһан юм. Эсэсэй эсэстэ, эдэ культуранууд эрхэ сүлөөе хамгаалһан хамтын тэмсэлээр шэрээгдэһэн юм.

Иимэ түүхын ба политическэ үндэһэ һуури дээрэ манай харилсаанууд хүгжэдэг юм, манай хоёр оронуудай хоорондо элдэб янзын харилсаануудай үргэдхэхэ бүри энэ харилсаан бүри һайнаар хүгжэхэ байна, тиигэжэ француз болон совет арадуудай бүри һайнаар танилсаха хэрэгтэ туһалха юм.

Энээнтэй дашарамдуулан, манай урда ажал ябуулга нээгдэжэ үгтэнэ.

Экономическа талаар хэдэн жэлэй урда тээ бүтэхөөр бэшэ шэнги һанагдаһан зорилгонууд бэелүүлэгдэнхэй. Франко-советскэ худалдаа наймаан мүноо дээрээ манай хоёр оронуудай экономическа байдалда багахан үүргэ дүүргэнэ, тиимэһээ энэ талаар саашадаа хүгжэлтэ түйлаха арга бии. Франко-советскэ экономическа хани харилсаа хүгжөөхэ хэрэгтэ би өөрөө хубитаяа оруулхаб, Танай мэдэһээр, би энэ харилсаанай үүсхэлшэдэй нэгэниинь байһан ха юм биб.

Тэрэшэлэн соёл культурын талаар холбоо барисаа хүгжөөхын тула ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй байна. Энэ холбоо барисаанай үнинэй заншалые хараадаа абажа, манай арадуудай аша туһада энэ талаар урагшаа дабшаха арга боломжо бии гэжэ һанагдана. Наука болон техникын талаар манай харилсаанай һайнаар хүгжэжэ байһан хадань би ханагни байнаб.

Политическэ талаар һүүлэй жэлнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэлгын һайн гурим байгуулагданхай. Энэ ушарһаа эгээн ехэ аша үрэ абажа, эдэбхитэй болгожо, эгээн ехэ үрэ дүнгүүдые түйлаха тухай эндэ хэлэгдэнэ. Манай зарим уг зорилгонуудай тааруу байһаниие тэмдэглэхэ ябадалаар һанаагаа амарха ёһогүйбди. Уласхоорондын харилсаанай талаар манай оронуудта даалгагдаһан харюусалга болбол дэлхэйн томо асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ туһалха зорилготойгоор бэе бэеэ эгээн һайнаар ойлголсохые баадхана.

Господин Генеральна секретарь, мүнөө би үдэшэ бүхэн нэгэ гоё һайхан ород ном уншанаб. Үе саг, оршон байдал, экономическа, социальна эрхэ нүхэсэлнүүд хубиланхай. Зүгөөр ород арад, «Война и мир» гэжэ номой бодото герой, тэрэл хэбээрээ үлэнхэй. Тэрэнэй абари зан, тэрэнэй хагуу зориг, тэрэнэй һайн һайхан зүрхэ сэдьхэл француз арадай талархалые, хүндэмүүшэ абари зангые бэедээ татана.

Франко-совет хани харилсаан хүгжэжэ, эб найрамдал бэхижүүлгэдэ бүри ехээр туһа хүргэжэ байг гэжэ хүсэхэ зуураа, господин Генеральна секретарь, би Танай элүүр энхын түлөө, совет арадай зол жаргалай түлөө, СССР ба Франци хоёрой хоорондохи хани барисаанай түлөө энэ хундага үргэнэб.

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ господин Президент!

Хүндэтэ господанар!

Нүхэдүүд!

Хани халуунаар угтаһанайтнай түлөө, манай орон, манай арад тушаа һайн һайхан үгэнүүдые хэлэһэнэйтнай түлөө Танда нэн түрүүн баяр баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Эндэ — бидэнтэй хани барисаатай Франциин газар дээрэ — совет-француз дээдэ тушаалтадай харилсаа үргэлжэлүүлхын тулада урһанайтнай түлөө Танда, г-н Президент, бидэ баяр баясхалан хүргэнэбди. 1966 онһоо эхилжэ, иимэ харилсаанууд саг үргэлжын шэнжэтэй болоод, СССР Франци хоёрой хоорондохи харилсаануудай тодорхойлхы хубинь мүн гэжэ хэлэлтэй. Хоёр талые һонирхуулдаг асуудалнуудаар һанамжаяа мэдэлсэхын тулада һүүлшын хоёр жэлэй турша соо бидэ дүрбэдэхеэ уулзажа байнабди.

Франциин Республикын Президент болоһонһоотнай хойшо бидэ Тантай түрүүшынхеэ харалсажа байнабди. Зүгөөр Советскэ Союзда Танние үнинэй мэдэдэг, совет-француз харилсаануудые хүгжөөхэ, түбхын түрүүндэ экономикын талаар хүгжөөхэ хэрэгтэ Танай өөһэдынтнай нилээд ехэ хубитаяа оруулһыетнай мэдэдэг юм. Манай энэ уулзалга аша туһатай, һайн үрэ дүнтэй байха гэжэ бидэ найданабди. Энэ хадаа манай хоёр ороной арадуудай аша туһада харюусаха байна бшуу.

Совет-француз харилсаануудай хүгжэлтые һайнаар сэгнэхэ үндэһэ баримта манайда бии. Хамтааран гаргаһан хүсэлэл оролдолго хадаа али алиндаа аша туһатай харилсаанай найдамтай үндэһэ һуури табиха арга олгоо һэн. Энэ ушар политическэшье байдалда, экономикодошье, манай эрдэм-техникын болон соёл культурын холбоо барисаандашье хабаатай юм. Тинбэшье шиидхэгдэхэ асуудалнууд, дабан гараха зарим тэды орёо хүндэ ушар хэрэгүүд бии ааб даа.

Совет-француз харилсаа холбооe хамтынгаа хүсэлэл оролдолгоор бүри шэнэ хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ гэһэн үнэн сэдьхэлэй дура хүсэлтэйгөөр бидэ эндэ ерээбди. Бидэнэй ойлгоһоной ёһоор, француз талашье иимэ хүсэлэнтэй ха.

Советскэ Союзай болон Франциин хоорондохи харилсаанууд ондоо оронуудта олонхи ушарта һайн һайхан үльгэр жэшээ болоо һэн гэжэ омог баяртайгаар эндэ дурдан һананабди. Европодо, мүн гансашье Европодо бэшэ политическэ оршон байдалые һайжаруулха хэрэгтэ Советскэ Союз, Франци хамтынгаа хүсэлэл оролдолгоор бага бэшэ нүлөө үзүүлхэ гэжэ хэлэхэдэ эндэ үлүү болохогүй.

Мүнөөнэй уласхоорондын оршон байдалай гол шухала хэдэ хэдэн асуудалнууд тушаа манай оронуудай баримталдаг хараа шугам дүтэрхы гү, али тааралдадаг байха юм. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал улам саашадань һуларуулха зорилгоор саашадаа бүтэмжэтэй һайнаар харилсахын тулада арга боломжо бии гээшэ.

Шиидхэгдээгүй зарим асуудалнуудаар бидэнэй хараа бодолой бүхы дээрээ тудалдадаггүй байһаниинь мэдээжэ, энэ хэндэшье нюуса бэшэ юм. Зүгөөр, манай һанамжын ёһоор, уулзахын, зүбшэлсөө хэхын тулада хараа бодолоймнай дүтэрхы болохын тулада бүри ехэ үндэһэ баримта бии гээшэ бэзэ. Уласхоорондын хэрэгүүдэй талаар манай оронуудай өөһэд өөһэдынгөө ябуулгануудые бүри ехээр үргэдхэхэ гээшэ манай уулзалгын шухала зорилгонуудай нэгэниинь гэжэ тоолонобди.

Манай эдэ үдэрнүүдэй уласхоорондын байдал орёо хүндэ, зүришэлдөөтэй юм. Эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ гэһэн шэглэл бүри хүсэтэй боложо, шахардуу шанга байдал улам һуларжа байна. Гэхэтэй хамта дайн сэрэгэй гуламтанууд бии байһан зандаа, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал ехэ аюултай байһан хэбээрээ, буу зэбсэг ехээр бүтээлгэ, тэрэниие нарижуулан һайжаруулга үргэлжэлһөөр. Эрдэм-техникын дэбжэлтэ хадаа бүхы хүн түрэлтэнэй һалбаран хүгжэхын тулада харагдаа, үзэгдөөгүй ехэ арга боломжонуудые нээжэ үгэнэ. Гэхэтэй хамта, энергетикын, эдеэ хоолой гэхэ мэтэ бусад асуудалнууд олохон оронуудай үмэнэ улам шангаар табигдана.

Эдэ үзэгдэлнүүдэй шалтагаануудые шэнжэлхэ, шиидхэгдээгүй асуудалнуудые гуримшуулхын тулада заабари дурадхаха гэһэн зорилго бидэ эндэ табинагүйбди. Тэдээнэй асуудал бүхэниинь тусхай анхаралтайгаар хандаха, олохон гүрэнүүдэй хамтын хүсэлэл оролдолго гаргаха гэһэн эрилтэ табина.

Зүгөөр нэгэ ушарынь арсалтагүй: эдэ бүхы асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэггэ амжалта түйлаха зайлашагүй эрхэ нүхэсэлынь гэхэдэ, бата бэхи эб найдамдал хангаха, шахардуу шанга байдал һуларуулгые улам хүгжөөхэ, гүнзэгырүүлхэ хэрэг болоно. Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо һаа, тэрэ хадаа эдэ зорилгонуудые түйлахын түлөө тэмсэлдэ найдамтай нүхэрынь байгаа, хододоошье байха гэжэ бидэ хэлбэришэгүйгөөр, эли тодоор мэдүүлхэ аргатайбди.

Түгшүүрилтэ байдал һуларуулха, харилсаа холбоо ба эб найрамдал хүгжөөхэ дура хүсэлэл бодото ажал хэрэгүүд дээрэ шалгагдадаг юм. Энэ талаар Европодохи эгээл шухала бодото хэрэгынь аюулгүй байдал сахиха, харилсаа холбоо хүгжөөхэ тушаа зарлагдаха зүблөөн мүн болоно.

Европын газар дээрэ томо үхэр буунуудай аниргүй болоһоор, улаан шуһанай адхархаа болиһоор тэбхэр гушан жэлэй ой ерэхэ жэлдэ гүйсэхэнь. Үнгэрһэн дайе — хүн түрэлтэнэй түүхэдэ эгээл хүшэр хүндэ, эгээл шуһата дайе Францида ажаһуудаг таанадтал мэтэ, бидэ Советскэ Союзда хэзээдэшье мартахагүйбди. Үнгэрһэн сагай ехэ аюулай үшөө хэзээдэшье дабтагдахагүйн тулада, Европодохи амгалан байдалай үндэһэ һуурииe найдамтайгаар батадхахын тулада бүхы юумэ хэхэ гээшэ энээниие хүсэдэг бүхы хүнүүдэй ниитын уялга мүн гэжэ бидэ тоолонобди. Бидэнэй батаар этигэжэ байһанай ёһоор, эгээл нэрэ хүндэтэй тушаалтадые урижа, бүхы Европын зүблөөнэй хүдэлмэриие амжалтатай түргөөр дүүргэхэ гээшэ энэ талаар хэгдэхэ тон шухала алхам болохо байна.

Манай бүхы дэлхэй дээрэ сэбэр һайхан, амгалан огторгойе мандуулжа байхаһаа ондоо бүри шухала, бүри һайн һайхан зорилго байхагүй. Энээнэй түлөө гаргаха ямаршье хүсэлэл оролдолгоёо, ямаршье ажал хүдэлмэреэ гамнахаар бэшэ. США-гай президент Дж. Фордтой Владивосток шадар мэнэ һаяхан дүүрэһэн хэлсээнүүдэй дүнгүүдые эгээл иимэ хараа бодолтойгоор бидэ һайнаар сэгнэнэбди.

Советскэ Союз Франци хоёрой хоорондохи харилсаануудые хүгжөөхэ хэрэгтэшье иимэ хараа бодолтойгоор хандаанабди. Эдэ харилсаануудай һайн байха тума, манай харилсаа холбооной бүри үргэн ехэ болохо, бэе бэедээ этигэлсэдэг этигэлэймнай бүри найдамтай болохо тума Европодо, мүн бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал байгуулха хэрэгтэ һайн байха бшуу.

Үнгэрһэн жэлнүүд хадаа совет-француз хани барисаата харилсаануудые али бүхы талаһаань хүгжөөхэ политикын аша үрэтэй байһые батадхан харуулаа, эдэ харилсаануудай ямар ехэ арга боломжотой байһые үнэншэмөөр гэршэлээ. Эдэ арга боломжонуудые шадаал һаа бүрин дүүрэнээр хэрэглэхэ гээшэ мүнөө үеын хэрэг болоно. Манай баталһан гол шухала хэлсээнүүдые бодото бүхы шэнэ ажал хэрэгүүдээр батадхаха хэрэг гараад байна. Советскэ Союзай зүгһөө һайн һайхан дура зориг дутамаггүйгөөр гаргагдаха байха гэжэ Танние, господин Президент найдуулхые хүсэнэб.

Советскэ Союзай болон Франциин хоорондохи хани барисаан — манай ороной арадуудай үнэтэй сэнтэй баялиг мүн, бидэ тэрэниие улам бэхижүүлхэ, хүгжөөхэ үүргэтэйбди. Советскэ Союзай Коммунис парти, манай правительство, бүхы совет арад энээниие хүтэлбэри болгодог юм.

Францида айлшалхыемнай уриһанайтнай түлөө, хүндэтэй һайнаар угтаһанайтнай түлөө Танда, господин Президент, үшөө дахин баяр баясхалан хүргэнэб. Советскэ Союзда албанай хэрэгээр айлшалха үедэтнай иимэ хүндэтнай ёһотоор харюусажа шадаха байхабди гэжэ найданаб.

Эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай аша туһада совет-француз харилсаа холбооe улам саашадань гүнзэгырүүлхын түлөө энэ хундага үргэнэб!

Манай арадуудай хоорондохи бата бэхи хани барисаанай түлөө!

Танай, господин президент, элүүр энхэ ябахынтнай түлөө!

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

АНХАРАЛ ХАНДУУЛААД БАЙХАДА

Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой партком социалис мүрысөө үргэн дэлисэтэйгээр, эмхидхэл hайнтайгаар ябуулхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулна. Парткомой заседани дээрэ энэ шухала хэрэгтэ хабаатай асуудалнууд хирэ-хирэ болоод лэ зүбшэн хэлсэглэжэ байдаг.

Жэшээлхэдэ, 1971 оной май hарада электромашина, булад шудхалгын цехүүдэй партийна эхин организацинуудай түрүү дүй дүршэл олоной хэрэг болгохо талаар юу хэдэг байhан тухай, 1973 оной сентябрьда «Социалис мүрысөөнэй эмхидхэл hайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай абаhан тогтоолые бэелүүлхын тулада профсоюзай завкомой ямар хэмжээнүүдые абаhан тухай асуудалнууд парткомой заседанида үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэhэн байха юм.

Энээнhээ гадна цехүүдэй, таhагуудай хүтэлбэрилэгшэд парткомой урда тоосоо баридаг болонхой. Тиихэдээ коллектив дотороо социалис мүрысөө ямараар эмхидхэн ябуулдаг тухайгаа хөөрэдэг. Мүн инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр элсүүлхын түлөө ехэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Байгша оной ноябрь hарада заводой партком предприятиингаа партийна организациин нэмэл суглаа зарлажа, социалис мүрысөөн тухай асуудал сугларагшадай үзэмжэдэ табяа hэн. Тиихэдэ энээн тушаа КПСС-эй ЦК-гай абаhан тогтоолой гараhанhаа хойшо ямар hайн хубилалтанууд туйлагдааб гэжэ элирүүлхэ зуураа, бии байгаа дутуу дунданууд тухайгаа ехэ шүүмжэлэлтэйгээр зүбшэhэн байха юм.

1971 оной август hараhаа хойшо социалис мүрысөөнэй эмхидхэл эли бодо hайжараа. Цех, таhагууд социалис уялгануудаа абахадаа, өөhэдынгөө арга боломжодо түшэглэдэг болонхой. Мүн хоорондоо мүрысөө эмхидхэжэ, бэе бэедээ ябалсадаг, дүй дүршэлөө халан абалсадаг байна.

Мүрысөөнэй ябаса харуулалга нилээн hайжараа. Дүнгүүдынь хараалагдаhан болзортоо гаргагдажа, илагшад материальна, моральна талаhаа заабол урмашуулагдана.

1972 оной эхиндэ социалис мүрысөөнэй шэнэ гурим баталагдаа hэн. Тэрэнэй ёhоор дүнгүүдынь баллаар сэгнэгдэн гаргагдаха болоhон юм.

Уралан парижуулагшадай. «Мэргэжэлээрээ эрхим» гэhэн конкурс- харалганууд заводтомнай жэл бүхэндэ үнгэргэгдэдэг юм. Мүн үйлэдбэриин арга боломжонуудые элирүүлхэ, гүйсэд хэрэглэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар конкурснууд соносхогдоно.

Иигэжэ манай локомотив-вагон заhабарилгын заводой партком социалис мүрысөө бүри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулхын түлөө горитой хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэ. Энэ хэрэгэй урагшатай байбал, ажалнайшье амжалтатай байхань мэдээжэ. Энэ иланхала мүнөө үедэ тон шухала. Юhэдэхи табан жэлэй дүүрэтэр оройдоо 13 hара үлэбэ ха юм.

Ц. АЮШЕЕВ,
заводой парткомой секретарин орлогшо.

I. АМЖАЛТАДА ЗОРИГЖУУЛДАГ ХҮСЭН

Юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэл социалис мүрысөө саашаданъ улам дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ горитой нүлөө үзүүлээ. Эндэ нэн түрүүлэн 1974 ондо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай абаhан тогтоол, партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалга бэшэг мүрысөөнэй үүргэ дээшэлүүлгэдэ ёhотойл бата бэхи үндэhэ hуури нь боложо үгөө гээшэ. Тиимэhээ мүнөө ажахынуудай, предприяти, эмхи зургаануудай дунда дэлгэрүүлэгдэдэг энэ тэмсэлэй гол удха, түхэл шэнжэнь урданайхиhаа нилээд хубилгагдажа, хүн бүхэниие шэнэ амжалтада зоригжуулдаг ба хүмүүжүүлхы ехэ үүргэтэй болоо. Энээниие манай аймагай hүүлэй хоёр жэлэй туршада туйлаhан асари ехэ илалтанууд элеэр гэршэлжэ үгэнэ. Тусхайлан хэлэбэл, үнгэрhэн энэ хугасаа соо аймаг дотор табан жэлэйнгээ түсэб, мүн абаhан социалис уялгаяа болзорhоо урид сүм бэелүүлhэн хонишод, малшад, hаалишад, таряашад болон бусад ажалда хүдэлдэг хүдэлмэришэд нилээд олошороо, мүнөөшье олошоhоор. Эдэнэр үдэр бүри шахуу даабарна, зорилгоёо дүүргэhэн тухай дуулгажа, бусад нүхэдөө шэнэ илалтада уряалдаг байгаа. Тиигэжэ мүнөө үедэ дэлгэрүүлэгдэдэг мүрысөөмнай урдынхидал адли гансал шуугаан болоод hалангүй, харин ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түрүү онол аргануудые нэвтэрүүлхэ гэзэ. Тиимэhээнь ажахынуудай, предприяти, эмхи зургаануудай партийна организацинууд энэ тэмсэлыень улам эршэтэй болгохын тула мүрысөөнэйнгөө моральна, материальна урмашуулгануудай гуримуудые ажалшадай зориг бадаруулмаар хубилган зохёоно.

Жэшээлбэл, байгша ондо аймаг дотор дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ хонишодой 10 бригада онсо шалгаржа, эхэ хонин бүриhөө хурьга түлжүүлhэн ба ехэ ноohо хайшалжа абаhан байна. Тиихэдэ ажахынуудай 39 hаалишан hү hааха уялга түсэбөө сүм бэелүүлжэ эрхимлээ hэн. Эдэ түрүүшүүлнай моральна болон материальна урмашуулгада: Эхэ оронойнгоо үндэр шагналда, ажалдаа шалгарhанай тэмдэгтэ, мэргэжэлээрээ шалгарhан чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэдэг. Юhэдэхи табан жэлэй ажалай алдар солын аймагай дэбтэртэ бэшэгдэдэг байна.

Эдэ түрүүшүүл яагаад амжалта туйланаб гэхэдэ, нэн түрүүлэн ажалаа тон зүбөөр эмхидхэнэ. Жэшээ болгон Хурамхаанай леспромхозой В. П. Парамоновой бригадые абажа хараябди. Энэ нүхэрэймнай хүтэлбэрилдэг багахан коллектив гансашье аймагтаа бэшэ, мүн «Забайкаллес» комбинадтаа суурханхай.

Ажалаа тон зүбөөр, hайнаар эмхидхэhэнэй ашаар лэ тус бригадын модошод табан жэлэй туршада бүхыдөө 145 мянган кубометр модо бэлэдхэхээр хараалагдаhан түсэбөө энэ оной мартын 6-да амжалтатайгаар бэелүүлээ hэн. Дурсагдагша бригадын гэшүүд ажалдаа хожомдодоггүй, ажалайнгаа журам хазагайруулдаггүй, эбтэй эетэйгээр хүдэлмэрилдэг байна. Энэ коллективые хүтэлбэрилэгшэ В. П. Парамонов мүнөө коммунист болонхой, леспромхозойнгоо рабочкомой гэшүүнээр, аймагай Соведэй депутадаар hунгагданхай юм. Наймадахи табан жэлэй дүнгөөр тэрэ «Ажалай Улаан Тугай» орденоор, харин нёдондоной бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Ленинэй орденоор шагнагдаhан байна. Харин энэ бригадын гэшүүн, залуу коммунист Леонид Шульгин ВЛКСМ-эй райкомой гэшүүнээр hунгагданхай. Тэрэ hаяхан автомашинын жолоошодой курс амжалтатайгаар түгэсхөөд, модо шэрэгшэдэй бригадада абтаа. Тиигэжэ Парамоновой бригадын модошод өөрынгөө харюусалгата ажалhаа гадна, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Түрүүшүүлынь заабол ондоо бригадануудта жэшээ харуулхаар дэбжүүлэгдэдэг заншалтай.

Дээрэ хэлэгдэhэн жэшээ гансашье ажалаа hайнаар эмхидхэдэг байhые бэшэ, мүн хүдэлмэришэдые. илангаяа залуушуулые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлдэг байhыень элеэр гэршэлнэ. Тиимэhээ леспромхозой партийна организаци мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргые бүри үргэдхэхэ, удха шанарыень улам гүнзэгырүүлхэ зорилго табидаг байна.

Гадна аймагай ажахынуудта хүн бүхэнэй абаhан уялгын хэр зэргэ дүүргэгдэдэг байhые шалгаха, мүн энээниие бүри дэлгэрүүлхын тула ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Жэшээлбэл, Дэрээнэй, Гааргын, Аргатын совхозуудта малшан, таряашан бүхэниинь социалис уялга абанхай. Теэд абаhан уялгань ажалладаг газартань олоной анхарал татамаар, гоё hайханаар бэшэгдэжэ байдаг. Энэ талаар Дэрээнэй совхозой партийна организаци, рабочком, сомоной Соведэй гүйсэдком горитой хүдэлмэри ябуулна. Тиихэдээ нэн түрүүлэн абаhан уялгынь, хэнтэй мүрысэжэ байhыень. мүн гуримыень дэлгэрэнгыгээр гоёон бэшээд, улаан булангдань үлгэдэг байна. Иигэжэ хүн бүхэнэй зорилгые анхарал татамаар бэшээжэ харуулхадань, таряашад, малшад хэнтэй мүрысэжэ байhанаа, мүн абаhан уялгаяа, мүрысөөнэйнгөө гурим hайн мэдэдэг байна бшуу.

Гадна Дэрээнэй совхоздо хүдэлмэришэдэй хараалhан зорилгоёо сүм бэелүүлхын тула бүхы эрилтыень хүсэд хангаха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдэнэ. Жэшээлбэл, малшад, таряашадые совхозой парткомой гэшүүн, сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ В. Ц Баторов соёлой болон ажаhуудалай талаар хангаха даалгабари абаад, амжалтатай бэелүүлнэ.

Ажалай, нүхэр ёhоной мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, хабаадалсагшадыень урмашуулан, хүсэл зоригыень улам бадараахын тула аймагай ажахынуудай, предприяти, эмхи зургаануудай партийна организацинууд hүүлэй үедэ горитой ажал ябуулдаг болоо. Гэбэшье зарим ажахынуудта энэнь миил ёhын тэдыдэ эмхидхэгдэнэ. Тусхайлан хэлэбэл, Аргатын совхозой ахамад инженер Бато-Мунко Цыренович Сангаев тракторист, механизаторнуудайнгаа арга боломжые тоолон элирүүлхын орондо совхозойнгоо бухгалтери соо тэдэнэйнгээ уялга таамагаар. түсэбhөөнь 2 процент дээгүүр зохёодог байhаниинь элирээ. Энэнь ахамад инженернүүдэй. тракторно-таряан ажалай бригадын бригадирнуудай аймагай зүблөөндэ шангаар шүүмжэлэгдээ юм.

Саашадань аймагай ажахынуудай предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо социалис мүрысөө эмхидхэхэдээ партийна организацинууд Гааргын совхозой ахалагша хонишон, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, КПСС-эй обкомой гэшүүн Ц. А. Бвдмаевагай, Аргатын совхозой үхэршэн, республикын габьяата малшан Б. Ц. Дармаевай, Дэрээнэй совхозой ахалагша hаалишан, Ажалай Улаан Тугай орденто, БурАССР-эй габьяата малшан Е. Ж. Дармаевагай.

Мүрысөөнэй ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ҮҮРГЭ

hахалиин совхозой бри... дир, Октябриин революци... орденоор шагнагдаhан Г. ... Серебренниковэй болон б... сад олон түрүүшүүлэй ... дүршэлые, түрүү онол ар... нуудыень улам дэлгэрүү... хээр хараадаа абаха болоо... Тиигэжэ мүрысөөгөө ганс... шье амжалта туйлаха ... хүсэн болгохо бэшэ, мү... хүдэлмэришэдые. илан... залуушуулые ажалда ду... тайгаар хүмүүжүүлхэ ... рилготойгоор эмхидхэхэ б... лонобди. Энэнэй хүсэд бэ... лүүлэгдэхын тула ферм... отара бүхэндэ хамтын су... лаануудые үнгэргэжэ, гэ... дэлдэ орогшодой ушар ш... тагуудые элирүүлхэ, дүрш... дэлгэрүүлхэ тухай хэлс... ёhотой.

Эдэ бүхы хүдэлмэри ... амжалтатай hайнаар ябу... лагдахада гансашье ш... илалта туйлагдажа түр... шүүлнай олошорхо бэшэ, ал... залуушуул хүмүүжүүлэ... жэ, дүй дүршэл, онол ар... нууднай улам дэлгэр... байна гээшэ. Энэ хадаа ма... най аймагай коммунистн... дай мүнөөдэрэй шухала з... рилго болоно.

К. БАДМАЕВ,
КПСС-эй Хурамхаанай райкомой секретарь

МАЛ АЖАЛ—ШИИДХЭХЫ hАЛБАРИ

Малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, мал ажалай продуктнуудые ехээр абадаг, гүрэндөө тушаадаг болохо талаар аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал КПСС-эй Загарайн райкомой Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Энэ асуудалаар элидхэл хэhэн КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Д. С. Санжимитыпов хүдөө ажахыдахи гол hалбари болохо мал ажалай мүнөөнэй байдалые дэлгэрэнгыгээр харуулаа. Энэ жэлдэ хэды хүндэ хүшэр байдалай тохёолдобошье, аймагай колхоз, совхозуудай олонхи малшад hайнаар хүдэлжэ, яhала горитой амжалта туйлажа байна. hү гүрэндэ тушааха жэлэй түсэб аймагаараа ноябриин 20-до дүүргэжэ шадаа. Тиихэдэ ноohо гүрэндэ тушаалга 109 процент, үндэгэ—200 процент болгобо. Аймагай ажахынууд соohоо илангаяа Эрхирэгэй совхоз шалгарна.

Юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлжэ, абаhан социалис уялгаяа уридшалан бэелүүлhэн малшадай нэрэ, обогуудые, ажалайнь үрэ дүнгүүдые баримталан элидхэлшэ дурдаа. Аймаг дотор бүхыдөө 225 hаалишад хүдэлдэг юм. Тэдэнэй хахадынь шахуу hү hааха жэлэйнгээ социалис уялга мүнөө дүүргээд байна.

Мал ажал хүгжөөхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ ерэхэ жэлэй түсэб бүри ехэ. Тэрэ ехэ зорилгые хүсэцдэнь хүргэхэ арга боломжонууд тухай элидхэлшэ тоггоо. Малай түл абалгые эмхитэйгээр, гарзагүйгоор үнгэргэжэ, түргэнөөр түлжүүлжэ шадаа хадаа аймагай ажахынууд зориhондоо хүрэхэ аргатайшье. Табан жэлэй hүүлшынь жэлдэ бэелүүлхэ хараа түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн аймагай малшадай дунда үргэнөөр дэлгэржэ эхилээ. Энэ шухала хэрэгтэ Карл Марксын, «Гигант» колхозой малшад эхи табиhан байна. Тэдэнэй үүсхэлые үргэнөөр дэмжэхыень, дэлгэрүүлхыень партийна эхин организацинуудые пленум уялгалаа.

Малай үбэлжэлгын үедэ малшадай ажаhуудалай, соёл культурын талаар эрилтэ хэрэглэмжые hайнаар хангаха гэжэ хэлсэгдээ.

Малай үбэлжэлгые hайнаар үнгэрэхэ, ниитын малhаа абтаха ашаг шэмые улам арьбадхаха, тиигэжэ 1975 ондо мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндөө тушааха түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилго хараалhан хэмжээ ябуулганууд пленум дээрэ баталагдаа.

Д. ДАШИЦЫРЕНОВ,
КПСС-эй Загарайн райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша.

ЭРДЭМТЭДЭЙ ТУhАЛАМЖА

СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэд республикын колхоз, совхозуудай экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр табижа байдаг. Илангаяа республикын хүдөө ажахын гол hалбари болохо мал ажалые гуримшуулха, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ талаар шэнжэлэлгэнүүдые хэдэг.

Байгша оной ноябриин 28-да Улаан-Үдын аймагай колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, парткомуудай секретарьнар болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй филиалай эрдэмтэд: ветеринарна эрдэмэй доктор В. Р. Филиппов, хүдөө ажахын эрдэмэй доктор К. Е. Ильин, ветеринарна эрдэмэй кандидат В. Д. Мисайлов уулзаhан байна. Тиихэдээ аймагай ажахынуудаар хэhэн шэнжэлэлгэнүүд, ажаглалтануудтаа түшэглэн. колхоз, совхозуудта hаалиин мал үсхэбэрилгын шухала асуудалнуудта тогтоо.

hая түрэhэн тугалнуудые диспепси үбшэнhөө hэргылхэ асуудалаар **В. Р. Филиппов** hонирхолтойгоор, жиир хүнүүдэй ойлгохоор, ажахынуудай байдал дээрэhээ жэшээнүүдые харуулжа байгаад хөөрэжэ үгөө.

— Фермэнүүдтэ ажалые буруугаар эмхидхэhэнэй уршагhаал тугалнууд нимэ үбшэндэ нэрбэгдэнэ, — гээд В. Р. Филиппов мэдүүлээ. — hүни түрэhэн тугалнууд углөөгүүр болотор гэхэ гү, али 6—8 часай туршада эхынгээ уураг эдингүй үлэшэнэ. Тиигэжэ уураг соо бии байгаа гамма-глобулин тугалай бэеые элдэб үбшэнhөө абарха хүсэеэ алдана, тэрэнь тугалай шуhанда орожо шаданагүй бшуу. Мүн уураг hаахадаа малшад гараа hайса угаанагүй, хүхэ дэлэнгынь сэбэрлэнэгүй, уурагаа үлүүсэ халаажа, белогыень hалгажархидаг ушар бии. Тиимэhээ hү hаалиин фермэнүүдтэ үнеэдэй түрэдэг тусхай таhалга түхеэржэ, тэндэ үнеэдые арбаад үдэр байлгаха, hүни үдэргүй тэндэ дежурные байлгаха, тэрэшэлэн нялха тугалнуудай профилактори заабол эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Саашань доктор В. Р. Филиппов лабораторидо гамма-глобулин бэлдэжэ, hая гараhан тугалай бэедэ тарилга хэжэ оруулдаг болоhон тухай хэлээ. Энэ препарадай үнэ сэн ехэтэй байhан тула аргагүй бэрхэшээлтэй болоhон лэ сагта хэрэглэхэ байна гэжэ тэмдэглээ.

hаалиин малай эдеэлүүлгэ, харууhалгые гуримшуулха тухай **К. Е. Ильин** элидхээ. Тиихэдээ үнеэдые тугаллахаhаань хоёр hара урид шэргээхэ, энэ үедэнь hайса зүбөөр эдеэлүүлхэ шухала гэээ Юуб гэхэдэ, үнеэдэй хээлинь энэ үедэ ехээр (80 процент хүрэтэр) томо болодог юм. Энээхэн үедэнь үнеэдтэ протеин элбэгтэй тэжээл — сенаж, үбhэ үгэхэ, таряа талханай зүйлые халуун уhанда эhээжэ уулгаха шухала.

Тугаллаhан үнеэдтэ час болоод дабhатай бүлеэн уhа уулгаад. hайхан үбhэ үгэхэ, 3—4 хоноhон хойноо сенаж, силос эдюулдэг болохо тухай нүхэр Ильин хөөрөө.

Зарим газарта, жэшээнь Яруунын аймагта, үнеэдтэ хэршэгдээшьегүй үбhэ, hа... мо хуурайгаар ехээр эдю... Энэ ушарта тэжээлэй 40 п... цент хүрэтэр гэшхэгдэжэ ... ягдана. Тиихын орондо ... тэжээлээ хэршээд. дабh... уhаар сүршөөд үгэбэлэ б... дөө эдигдэхэ, малай бе... шэнгэсэтэй байха hэн.

Олон газарта фермэ ... ажалай гурим наринаар ... данагүй. Туршалга, шэнж... гэ хээд үзэхэдэ, үглөө... ажалдаа 10—15 минута ... дэжэ ерэhэн hаалишан ... нэйнгээ hү бүхыдэнь ... шададаггүй, заабол 10—... процент hүеэ алдадаг ... тэй.

Үбэлэй сагта малай тэж... дэ мочевинэ холилсоходо ... үрэ ехэтэй байhан тухай ... хэлшэ хөөрөө. Тиихэдээ ... тэжээлые зүбөөр hэлгэжэ ... хэ тухай тогтоо. Ила... үнеэдтэ корнеплодууд, са... элбэгтэй хоол хэрэгтэй.

Саашань К. Е. Ильин ... шэмэ ехэтэй hурэгтэй боло... тула племенной хүдэл... яажа зүбөөр ябуулха ... далда анхараа. hайн, h... үнеэдтэй болохын тула ... мүүдыень шэлэжэ нилээ... дэнhээ гараhан дун... шэгнүүртэй тугалнуудые ... бөөр эдеэлүүлэн харууhа... эрилтэ табигдана. Иимэ ... галнуудта 290 килограм ... хэн hү уулгаха шухала. С... шаа тугалнуудые, эмэ бу... ба хашарагуудые hайна... эдеэлүүлхэ, харууhалха бай...

Мүн үнеэдэй тугалh... hаа хойшо хоёр hарын тур... заабол үрэжүүлхэ. эмэ ... рагуудые 18—20 hаратайд... ороондо оруулха, фермэ... тэ тоо бүридхэл hайжаруу... тушаа элидхэлшэ тодо... гоор хэлээ.

Үнеэдэй hубайрха ябад... да **В. Д. Мисайлов** тогт... Тиихэдээ Улаан-Үдын аймаг... ажахынуудай бодото байда... элишэлээ.

— Аймагай ажахы... үнеэдээ hубайруулжа, жа... 2—2,5 мянган тугал ду... абана, — гээд элидхэлш... харба. —Мүнөө үедэ «За... Ильича» совхоздо, «Аван... колхоздо болон бусад аж... нуудта үнеэдэй хахад ... тугаллаагүй байhаар.

Энэ юун дээрэhээ болоо... хэдэ, малаа зүбөөр, hа... эдеэлүүлнэгүйбди. Жэш... «Восход» колхоздо энэ ... бартаа үнеэдтээ үгэhэ... жээлэйнь 85 процентнь ... галханай зүйл байшоо.

Үнеэдэй бэедэ «А» вита... дуталдадаг. Энэ ушарта ... дөө ногооной. шэлөүү... гурил үгэлсэхэ шухала ... hыень хэлээ.

Үнеэдые ходо уянда бай... хада угаа муу. Үдэртөө 2—... часай туршада газаа гар... 2—3 километр газарта ту... тэндэ үбhэ, hолоомо тар... эдюулхэдэ hайн.

Колхоз, совхозуудай hү h... лиин фермэнүүдтэ ветер... на хүдэлмэрилэгшэдэй ... та hула байна. Иланга... шерско-гинекологическа ... дэлмэриин муу дээрэhээ ... үнеэд үбшэлдэг, түрэх... гүй болодог гээшэ. Энээ... боложо тэдэ hубайрна.

Эрдэмтэдэй ажаглалта, ... радхалнуудые үйлэдбэри... хэрэглэхэ байhан туха... энэ уулзалгада хабаадаг... мэдүүлээ.

А. БОРИСОВ.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ hОНИН

ТҮСЭБТЭ ТАБАН ЖЭЛЫЕ — ЖЭЛ ХАХАД СОО

ЭНГЕЛЬС (Саратовска область). (ТАСС-ай корр. А. Сыроваткин). Химическэ утаhанай комбинадай торгон бүд орёогшо Социалис Ажалай Герой А. Ф. Когачёва хоёрдохи табан жэлэйнгээ даабариие дүүргэбэ. Энэ жэлэй эхеэр нүхэр Л. И. Брежневтэ бэшэг эльгээхэдээ, хоёрдохи табан жэлэйнгээ түсэбые 1975 оной ноябриин 7 болотор дүүргэхэ уялга абаа hэн. Тиин тэрэ уялгаяа жэлээр урид дүүргэбэ.

Түрүүшын табан жэлэй даабариие Когачёва хоёр жэл хахадай турша соо, харин хоёрдохи табан жэлэй түсэбые жэл хахадай турша соо дүүргэhэн байна. Байгша оной hүүл багта илангаяа габшагайгаар хүдэлөө. Суута хүдэлмэришэн hарын туршада 4—4,5 hарын даабари дүүргэнэ. Гурбан жэл 11 hарын турша соо Когачёва 55 тонно торгон бүд орёоhон байна.

ПРОЕКТНЭ ХҮСЭНДӨӨ ОРОБО

АЛМАЛЫК. (Ташкентын область). (ТАСС-ай корр. О. Панова). Зэд хабтайлгатай түхеэрэлгээр орон дотор-най Алмалыкска ашагта малтамалай-металлургическа комбинадта түрүүлэн хүдэлгөөн хүдэлгэбэ. Энэнь проектэ хараалагдаhан хүсэндөө оробо.

Закаменск хотын автотранспортна предприятиин хоёрдохи классай жолоошон, коммунис ажалай ударник Виктор Иванович Горбачёв «ЗИЛ-150» машинаараа капитальна заhабарилгагүйгөөр 6.000 километр ябаад байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Виктор Горбачев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКЭ КОНФЕРЕНЦИ

КПСС-эй Советскэ райком «Знание» бүлгэмэй районно организациин президиумтэй хамта hайн hайхан үзэл бодолтойгоор, ёhо гуримтай байхаар хүн зониие хүмүүжүүлхэ асуудалаар научно-теоретическэ конференци үнгэргэбэ. Конференцидэ партийна эхин организациин секретарьнууд, тэдэнэй орлогшонор, пропагандистнууд уригдаhан байна.

КПСС-эй Советскэ райкомой секретарь Г. К. Ячменева «Коммунизм байгуулха үедэ хүн зониие коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ гээшэ партиин шухала зорилгонуудай нэгэн», Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай педагогико ба психологиин кафедрын доцент, психологическа эрдэмэй кандидат Э. К. Хадаханэ «Хүнүүдэй харилсаа hайжаруулха, хүнүүдые хүмүүжүүлгэдэ тэрэнэй дүүргэдэг үүргэ», Буряадай АССР-эй юстициин министерствын методист М. Е. Маркова «Ажалшадые хуули ёhо, гурим заншал мэдэхээр хүмүүжүүлхэ зорилгонууд», «Байгал» журналай редактор Н. Дамдинов «Совет арад түмэниие коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ уран зохёолой үүргэ» гэhэн лекцинүүдые конференцидэ хабаадагшадта уншаа.

Манай корр.

Төхникэ заhабарилгада—онсо анхарал

АЛИШЬЕ АЖАХЫДА ХАЛАН АБАМААР ЛЭ

Яруунын аймагай колхоз, совхозуудта трактор, машинануудые заhабарилга түлэг дундаа ябана. Энэ талаар «Дружба»колхозой механизаторнууд илангаяа шалгарнад. Эдэнэр хүдөө ажахынгаа оньhон техникэ hайнаар хадагалдагаараа, заhабарилдагаараа, жэлhээ жэлдэ суурхадаг юм. Тус колхозой инженерно-техническэ мэргэжэлтэд нэгэл hонин, шэнэ юумэ ухаалдин зохёодогоороо бусад ажахынуудай мэргэжэлтэдhээ илгардаг гээшэ.

Аймагай инженерно-техническэ мэргэжэлтэд «Дружба» колхоздо сугларжа, суглаа хэhэн, дүй дүршэлөөрөө хубаалдаhан, МТМ соогуур ябажа. «Дружба» колхозой механизаторнуудай уран гараараа бүтээhэн юумэ hонирхон хаража урмашаба.

Гэхэтэй хамта, таряа хуряалгын гү, али бэшэшье яаралтай ажалай hүүлээр трактор, машинануудаа ёhын тэдысэ аршаа болоод, үгышье hаа эндэ тэндэ, гэрэйнгээшье газаагуур хайша хэрэг хаяжархиха ушар олон дайралдадаг. Иимэ ажахынууд «Дружба» колхозойхидhоо жэшээ абаг лэ гэхээр байна. Энэ колхозой механизаторнууд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд хүдөө ажахынгаа техникэ заhабарилжа эхилхынгээ урда тээ, тэдэнээ богонихон болзор соо шанар hайнтайгаар заhабарилха тухайгаа дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга хамтынгаа суглаан дээрэ абаа hэн. Заhабарилгын урда бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулха баhал шухала байгаа. Тиигэжэ МТМ соохи техникэ заhабарилхын тула заhабарилха-хабсаралгын тусхай хоёр звено бии болгогдоо. Энэ звенонуудые дүршэлтэй механизаторнууд В. В. Мухин, А. В. Филиппов гэгшэд ударидана. Энэ хоёр звено ямар уялгатайб гэхэдэ, тарилга хуряалгын хүдэлмэриин hүүлээр механизаторнуудhаа бүхы техникыень тушаажа абаха, тэрэниие hайнаар хадагалха, заhабарилха хабарай тарилгын эхилхэлээр, hөөргэнь актаар механизаторнуудта дамжуулха юм. Хүдөө ажахын техникэ иигэжэ заhабарилха гээшые энэ колхозой механизаторнууд аймаг соогоо түрүүшынхеэ хэрэглэбэ гэжэ баhа хэлэхэ болонобди. Энэ шэнэ арга өөрын hайн үрэ дүнгүүдые харуулна. Жэшээнь, таба-табан хүнhөө бүридэhэн хоёр звено 28 сеялкэ, 12 плуг, 3 культиватор, 4 лущильник, 8 трактор ноябриин 1-дэ заhабарилжа дүүргээд байгаа. Комбайнуудые заhабарилга үбэлэй хүйтэнhөө боложо гэдэргээ татана. Тиимэhээ үбэлдөө комбайнуудаа заhабарилжа байхаар дулаалагдамал томо депо эндэ барижа эхилэгдэнхэй.

Абаhан социалис уялга соонь 1975 оной мартын 25 болотор бүхы тракторнуудаа, январиин 1 хүрэтэр плугууд, февралиин 10 болотор үбhэ хуряалгынгаа техникэ заhабарилжа дүүргэхэбди гэжэ хэлэгдэнэ.

Социалис уялгаяа амжалтатайгаар, саг болзор соонь дүүргэхэ бүхы арга боломжонууд энэ колхоздо бии. Мүрысөөндэ илагшадта мүнгэн шан барюулагдаха юм.

Тус колхозой механизаторнуудай хүдөө ажахын техникэ заhабарилгаар үндэр амжалтануудые туйлажа байhандань гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, колхозой эбтэй эетэй инженерно-техническэ коллективые инженер Юрий Петрович Спиридонов эрхилнэ гээшэ. Хүдөө ажахын машинануудай инженер Г. А. Жданов, МТМ-е даагша Л. Ц. Базаров, звеное эрхилэгшэ В. В. Мухин, слесарь Д. Ц. Цыбиков, түмэршэ дархан С. Ш. Шанеев гэгшэдэй ухаан бодолой, ударидахы шадабариин хүсөөр лэ шэнэ оньhон арганууд зохёогдодог, механизаторнуудай хүндэ хүшэр хүдэлмэри хүнгэдхэгдэдэг, түргэн болзор соо шанар hайнтайгаар бүхы техникэ заhабарилагдадаг ха юм даа.

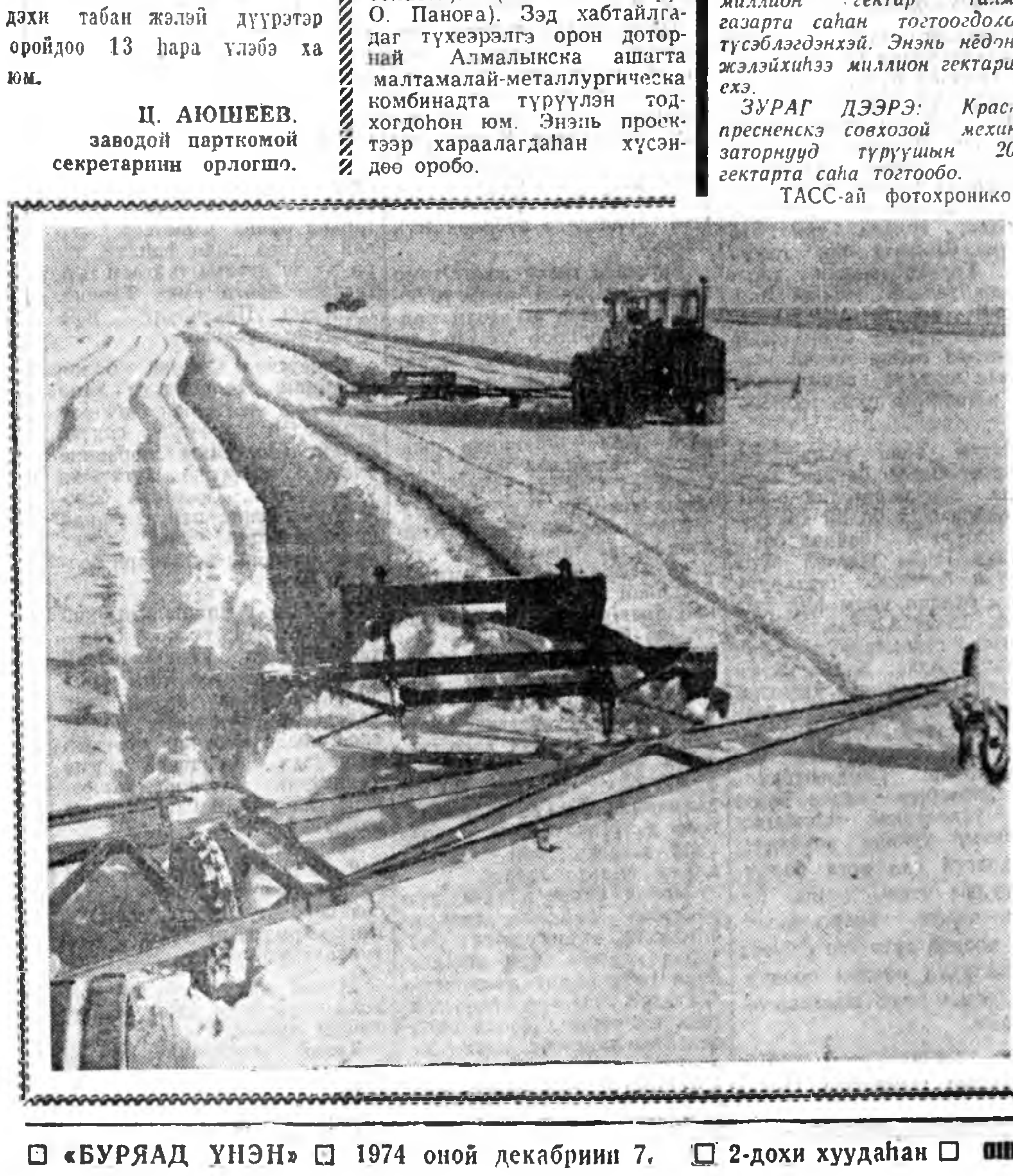
Гэхэтэй хамта, нэгэ шиидхэгдээгүй асуудал энэ колхозой инженерно-техническэ мэргэжэлтэдэй сэдьхэл зобоодог байна. Энэмнай юун бэ гэхэдэ, тусхай hуралсалтай механизаторнууд колхоздо ехэ олоор дуталдана. Жэшээнь, 1975 оной хабарай тарилгада 88 механизатор хэрэгтэй болохо байна. Харин мүнөө оройдоол 52 механизатор бии. Энэ асуудал шиидхэхын тула колхозой правлени, партбюро механизаторнуудай hуралсал эмхидхэhэн байна. Энэ hургуулида мүнөө 15 хүн hурана. Үшөө СПТУ дүүргэhэн залуушуул, Буряадай хүдөө ажахын институдай студентнэр тарилгын халуун хаhада туhалха байна. 1975 оной хабарай тарилгын үедэ дүршэлтэй механизаторнууд залуу үетэниие олоор hургаха юм. Иигэжэ «Дружба» колхозой механизаторнууд хүдөө ажахын техникэ богони болзор соо, шанар hайнтайгаар заhабарилгаар республика соо түрүү үүсхэл гаргаhан Улаан-Үдын «Искра» колхозой механизаторнуудай социалис уялга hайшаан дэмжэжэ, өөhэдын дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абаhан байна.

Д. АБИДУЕВ.

Кустанайска областьдо саhан ехээр ороо. Табан миллион гектар талмай газарта саhан тогтоогдолгоор түсэбэйхидэнэй. Энэнь нёдондо түсэбэйхидэнhөө миллион гектараар ехэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Краснопресненскэ совхозой механизаторнууд түрүүшын 2000 гектарта саhа тогтоожо байна.

ТАСС-ай фотохроника.

…НХАРАЛ ОРОЛДОЛГООР...

…едүүд, тэдэнэй гүйсэд- комитедүүд түсэбтэ …хи табан жэлые амжал-…аар бэелүүлхэ тэмсэл-…эбхитэйгээр оролсохо-…ажахынуудай ажал хэ-…нь хэр ябажа байһан …нь һонирходог, хүдөө …ын шухала асуудал-…ые сесси дээрэ зүбшэн …даг, энэ талаар зохисо-…эмжээ ябуулгануудые …абадаг болонхой.

…рһэн үедэ аймагай …нуудай хэһэн ажал ту-…тобшохоноор тогтомоор …һанагдана. Байгша он-…магай колхоз, совхо-… таряалангаа 3 мянган …раар үргэдхөө. Кукуру-…узику, горох гэхэ мэ-…тэжээлэй ургамалнууд …эгүй ехэ талмайда та-…даг болоо. Байгша ондо …уза 45 мянган гектар-…ригдаа. Энэнэй ашаар …ынууд кукурузын наб-…амаагай һайн ургаса …жа, нииитынгээ адууһа …а хүсэд хүрэхэ силос …ка абаа. Механизатор …эй оролдоһоной ашаар …ынууд Эхэ орондоо 36 … центнер таряа ту-…а. Аймагаймнай түрүү …з, совхозууд ороһо та-…й, пропашной ургамал-…й үндэр баян ургаса …жа абаха талаар һайн …дүн туйлаа гэжэ эндэ …эглэхэ хэрэгтэй. Жэ-…, Карл Марксын нэ-…этэ колхозой механиза-…уд бүхы таряалангайн …ектар бүриһөө дунда …р 12 центнер ургаса …һан байна. Энэ колхоз …үлэгшэнь Социалис …ай Герой Жамса Баль-…маевич Ванкеев) гүрэн-…эряа тушааха табан жэ-лэйнгээ түсэб дүрбэн жэлдэ бэелүүлхэдээ, хараалһанаа мянган центнерээр үлүүлэн дүүргэө. Тус ажахын мал-шад гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэб — 105 процент, нооһо тушааха түсэбөө 104 процент дүүргэө. Нииитын малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлһээ гадна, эндэ 9 мянган тонно сенаж, силос дарагдаа.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд Агууехэ Октябрийн һайндэрэй урда тээ гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэө. Байгша ондо тус ажахы 4450 центнер тушааха даабаритай байбал, тэрэнээ хоёр һараар уридшалан дүүргэбэ. Эндэхи һаалишад гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб аймаг соогоо түрүүлэн, болзорһоонь урид дүүргэһэн юм. Һаалишад абаһан социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхэ уряа доро ажаллана. Сэлэнгын, Кировэй нэрэмжэтэ совхозууд болон XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз ажахын жэлые амжалтатайгаар түгэсхэжэ байна.

Эдэ амжалтанууд нэн түрүүн нютагай Соведүүдэй, депутадууд болон коммунистнуудай арад зоной дунда ябуулһан эмхидхэлэй хүдэлмэриин аша үрэ мүн. Түрүүшүүлэй туйлаһан эрхим амжалтануудые жэшээ болгохо, түрүү дүй дүршэл, онол аргануудые нэбтэрүүлхэ хүдэлмэридэ нютагай Соведууд һүүлэй үедэ анхарал табидаг болоо. Колхоз, совхозуудые дүй дүршэлтэй эмхидхэгшэд болон мэргэжэлтэдээр хангаха асуудалда анхаралаа онсо хандуулжа байдаг.

Нииитын адууһа малай үбэлжэлгэ түлэг эхилбэ. Байгша ондо Сэлэнгын аймагай колхоз, совхозуудта 14.600 толгой эбэртэ бодо мал, 244 мянган хонин, хэдэ мянган гахай үбэлжэлгэдэ орохо юм. Аймагаймнай олонхи ажахынууд малайнгаа үбэлжэлгые яһала һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Малаар баян Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо 50 мянгаһаа дээшэ толгой малай байха 48 байра сүм заһабарилагданхай. Холын фермэ, отарануудта үбһэ, һоолмон асарагданхай. Тус колхозой түрүү хонишодой нэгэн Будацырен Дондукович Булгатовай бригадын хонишод үбэлжэлгые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтахын тулада ехэ оролдолго гаргаа. Хонишод өөһэдынгөө хүсөөр 300 центнер зелёнко бэлэдхэжэ, хорёодоо шэрэжэ абаа. Тус бригада 1975 ондо зуун хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 3,2 килограмм нооһо хайшалха гэһэн социалис уялга абанхай. Коммунист Булгатов шэнги үбэлжэлгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа байһан малшад энэ колхоздо олон.

Карл Марксын, Ленинэй, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай, Сэлэнгын болон Кировэй нэрэмжэтэ совхозуудай ажалша малшад түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлые ажалайнгаа эрхим амжалтануудаар түгэсхэхэнь. Кировэй нэрэмжэтэ совхозой һаалишад ехэхэн амжалта туйлаа. Харганаагай һаалиин коллектив жэл соо 3423 центнер һү һааха даабарла октябриин 22-то 337 центнерээр үлүүлэн дүүргэһэн. Һаалишад үбэлэй үедэ ехэ һү абахын түлөө аймаг дотороо мүрысөө үүсхээд, социалис уялгануудаа бодото дээрэнь дүүргэхын тула нэгэ һаналтайгаар ажаллана. Сэлэнгын совхоз, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэнь. Үнгэрһэн жэлэй энэ үетэй сасуулбал, аймагаймнай колхоз, совхозууд һү һаалгаяа мянга гаран центнерээр ехэ болгоо.

Аймагай ажахынууд байгша ондо жэшээгүй ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ эбаа. Үнеэн бүридэ 5 тонно шэмэтэ силос дарагдаа. Ушар иимэһээ сэлэнгынхид үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн һарануудые һайнаар үнгэргэхэ, малһаа ашаг шэмэ абалгые эрид дээшэлүүлхэ тушаа зохихо хэмжээ абажа байна.

КПСС-эй Сэлэнгын райком, аймгүйсэдком предприятинуудые болон бусад эмхи зургаануудые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ зарим тэды һайжаруулаа. Аймагай промышленна предприятинууд валовой продукци бүтээн гаргаха 10 һарынгаа түсэб 104 процент дүүргэнхэй.

Эрдэм ухаанай туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлхэ зорилго ажалшаднай урдаа табинхай.

Л. ЦОКТОЕВ,
Сэлэнгын аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

ДҮРШЭЛӨӨ ХАЛАН АБАЛСАБА

Хүүгэдэй, һургуулиин болон хүдөөгэй библиотекэнүүдэй ажал һайжаруулхын тула хүүгэдэй республиканска библиотекэ саг үргэлжэ семинар үнгэргэнэ. Библиотекарьнүүд олоороо сугларжа, ажал тухайда хөөрэлдэнэ, дүн дүршэлөө халан абалсана. Үхибүүдые коммунис үзэл бодолтойгоор, дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлхэ талаар библиотекэнүүдэй хэхэ юумэн ехэ ха юм. Номтой нүхэсэжэ һураһан үхибүүд эрдэм һуралсалдаа урагшатай, һүбэлгэн ухаансар байдаг шуу. Хүмүүжүүлгын тон шухала асуудалые зүбөөр эмхидхэжэ, үхибүүдэй ухаан мэдэсые, ойлгосые зүбөөр хүгжөөхые библиотекарь бүхэн оролдоно.

Һаяшаг библиотекарьнүүдэй арбан үдэрэй семинар Улаан-Үдэдэ болоо. Энэ семинарые хүүгэдэй республиканска библиотекэ багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдтай хамта үнгэргөө. «Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ, научно-техническэ хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ библиотекэнүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ тухай» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор мүнөө үеын хүнэй ажабайдалда библиотекын удха шанар тон ехэ гэжэ сэхэ хэлэгдэнэ. Библиотекарьнүүдэй урда ямар зорилго табигданаб? Библиотекын ажал хайшан гэжэ һайжаруулхаб? Иимэ асуудалаар хүүгэдэй республиканска библиотекын директор Л. В. Шепина элидхэл хээ.

Үхибүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ В. И. Ленин тухай номууд айхабтар ехэ туһатай. Библиотекарь ажалаа хайшан гэжэ эмхидхэнэб, ямар онол аргануудые хэрэглэнэб? Үхибүүд уншаһан номоо хэр зэргэ ойлгоноб? Эдэ асуудалнуудаар библиотекарь В. Н. Малявкина һонирхолтой хөөрэлдөө хэһэн байна.

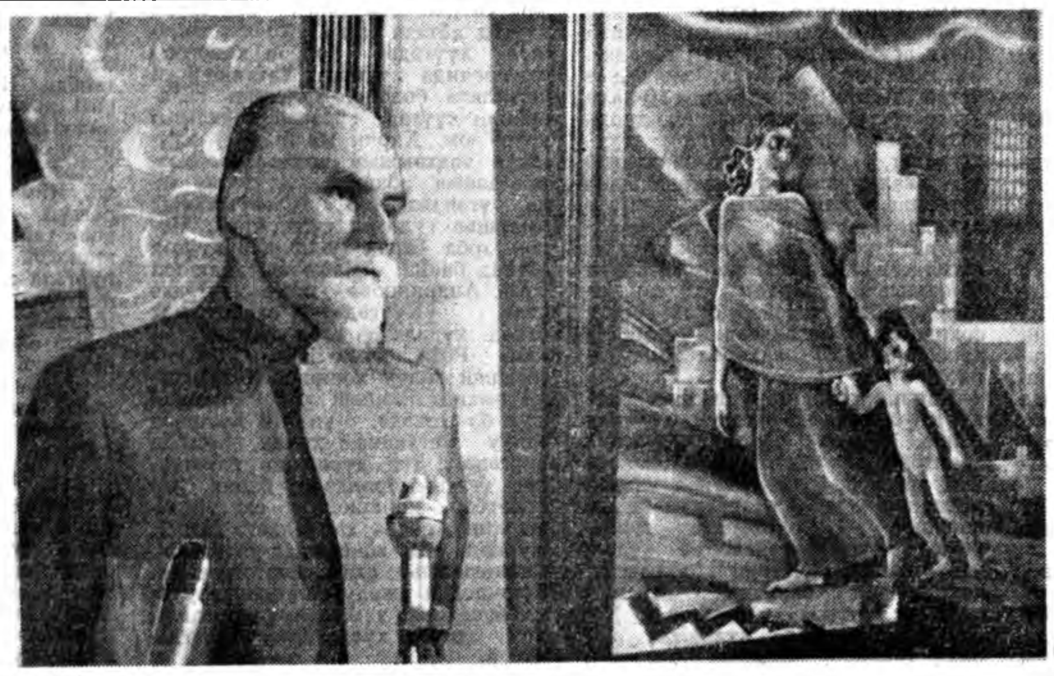
Ном уншахынь уншаашье гэлэй. Теэд уншаһан ном тухайдаа юун гэжэ бодоноб? Уншагшадай һанамжа мэдэжэ байхада һайн, туһатайшье. Илангаяа һургуулиин библиотекэдэ туһатай. Ажал хүдэлмэрөө ямар шэглэлтэйгээр ябуулхаяа мэдэхэш. Эдээн тухай хүүгэдэй республиканска библиотекын ахамад библиотекарь В. Н. Сидорова хөөрэжэ, суглаанда хабаадагшадые һонирхуулһан байна.

Үхибүүдые ажал хэжэ һураха дадалтайгаар мүнөө һургана. Олон янзын мэргэжэл мэдэхэ болоно. Тиимэһээ мэргэжэлээ шэлэжэ абаха аргатай болоно бшуу. Энэ шухала хэрэгтэ һургуулиин библиотекэ сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэнэ. Ажал хүдэлмэри зураглаһан, тэрэнэй һайн һайхан талые харуулһан номууд олон ааб даа. Ажал хэжэ хүн болодог гэжэ хэлсэдэг. Хүнэй абари зан, түхэл шарай ажал дээрэ харагдана ха юм. Үхибүүдтэ номуудые зүбөөр шэлэжэ абаха, ажалай аша нүлөөе дадхаан ойлгуулха гээшэ библиотекарь бүхэнэй нангин уялга мүн. Энээн тухай хүүгэдэй республиканска библиотекын методист Г. В. Сергеева хөөрэжэ үгэһэн байна.

Библиотекэ бүхэн справочно-библиографическа ажалаа һайнаар табихаа оролдоно. Тиигээгүй һаа, ажал урагшатайгаар ябахагүй. Бүхы номууд библиографуудай гараар гаража, эдир уншагшадта бүришье ойлгосотой, дүтэ болодог шуу. Хэдыдэхи классай үхибүүд ямар номуудые уншахаб гэһэн удхатай богони шэнжэлэл хээд, библиотекэнүүдтэ эльгээнэ. Тиихэдэ шэнэ һонин номуудай библиотекэдэ ороһые саг дарыдань дуулгажа, тусхай витринэ хэжэ байхада һайн. Энээн тухай ахамад библиограф И. Ф. Налётова хэлэһэн байна.

Һүүлээрнь библиотекарьнүүд Улаан-Үдын зарим һургуулинуудай библиотекэнүүдтэ ошожо, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаһан байна.

Г. ЕЛИСЕЕВА.

СВЯТОСЛАВ РЕРИХЭЙ ЗУРАГУУДАЙ ВЫСТАВКЭ

МОСКВА. Гүрэнэй Третьяковско галерей соо Святослав Николаевич Рерихэй зурагуудай выставкэ нээгдэнхэй.

Выставкэдэ уран зураашын 180 зураг бүтээл харуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Святослав Николаевич Рерих выставкын нээлгэ дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

…АМ-да хүрэнхэйбди

…рамхаанай аймагай хүн … ажаһуудалай эрилтэ …а комбинадай хүдэлмэ-…шэд табан жэлэй тодор-…ы жэлдэ абаһан социа-…уялгануудаа амжалтатай-… дүүргэжэ байна. Үнгэ-… арба һарын туршада … комбинат ажалшадай … хэрэглэлэй 68 мянган …агэй эд бараа гаргаха …о 70,9 мянган түхэриг-…ргөө. Хүдэлмэрилэгшэдэй … дэлгэрһэн социалис мү-…ндэ З. Э. Глухова, Т. Ф. …това, Г. Ц. Будаева гэг-… түрүүлжэ ябана.

…агаймнай томо һуурин тосхонуудта ажалшадай захил абаха пунктнууд, элдэб юумэ бүтээдэг мастерскойнууд нээгдэнхэй. Үбэлжэлгын эхилһээр манай хүдэлмэрилэгшэд гол анхаралаа малшадта хандуулна. Һүүлэй үедэ БАМ-ай барилга дээрэ хүдэлдэг хүнүүдые хангадаг болонхойбди. Тэдэндэ тусхай автомашинаар комбинадай мэргэжэлтэд ошожо, эрилтэ гүйлтынь хангана.

Н. ДОРЖИЕВ,
Хурамхаанай аймагай ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангаха комбинадай директор.

…АНАЙ АВГУСТИНА"

…нэй аймагай «Восто-…ны» колхозой Сагаан-… отделениин ажалшад … залуугүй почтальон …ина Константиновна Со-…ковае ехэ хүндэлэн … заншалтай. Юундэб … энэ нүхэр 1960 онһоо … нютагайнгаа зонине …нгүй шэнэ газетэ, жур-…даар нэгэшье таһалга-… хангажа байна ха юм. … һайн ажалаараа, һайн … сэдьхэлээрээ нютагайн-…ной дунда хүндэтэй бо-…уу.

…ын машинын үдэрэй …1 час багаар ерэхэдэ, …ьон Августина газетэ, … болон бэшэгүүдээ ая-…ар эбхэжэ, томо сүүм-…ээ хээд, айл зондоо та-… гарадаг. Үндэр наһа-…оһон үбгэд, хүгшэдтэ … үхибүүдһээнь ерэһэн …дые уншажа үгэдэг, …рюугайнь бэшэг бэшэлсэд, абаад ошодог юм. Баһал шэнэ һониниие дуулгадаг заншалтай. Иигэжэ хүн зондоо туһа хүргэжэ ябахадань, нютагаархидынь тэрэниие «Манай Августина» гээд дэмы нэрлэнэгүй ха юм.

Үнгэрһэн 1973 ондо нүхэр Сороковикова абаһан социалис уялгануудаа һайнаар дүүргэжэ, аймагай почтальонуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ шалгараа һэн. Эрхим ажалайнгаа түлөө тэрэ КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой, мүн аймагай хэлхеэ холбооной узелай Хүндэлэлэй грамотануудаар болон үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан байна.

Почтальон А. К. Сороковикова 1975 оной хэблэл захилгада нютагайнгаа ажалшалай дунда ехэхэн ажал ябуулһан байна.

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

…ЛЭНГЫН АЙМАГТА

…ШЭНЭ УУРХАЙ НЭЭГДЭХЭНЬ

…нпоозёрская» шахта-…э уурхайн түхеэрэлгэ …аха хүдэлмэри эхил-…үнөө «КМ-87Д» гэжэ …оруулагдамал комп-…ндэ тодхогдохо юм. …һаа түмэр харгы хү-…үүрһэн ленточнэ кон-…эр зөөгдэхэ байна. …урхайн хүсэд ашаглал-…тоод байхада, сүүдхэ-…0 тонно нүүрһэн мал-…а болоно.

…барилга - хабсаруул-…частогай В. М. Совой … хүтэлбэрилдэг бри-… коллектив 87-дохи … хабсаруулгын хүдэл-…нэ. Декабрь һарада … мянган тонно нүүр-…алтагдахаар хараалаг-…

…ЗОХЕОЛОЙ ҺАРА

… ба хуули» гэһэн гар-… номой выставкэ Гу-…рск хотын библиоте-…хидхэгдэә. Энэ вы-…хэдэн бүлэг болгог-…убаарилагдаа. «Ленин …иалис үндэһэн хуу-…л ёһонууд», «Шинии … уялга», «Ажал ба … гэхэ мэтэ темэнүү-…убаарилагдахадаа, хү-… анхарал хүрэһөөр лэ … Совет хуули ёһо-…ухай номуудые хүн …унда тарааха һарын …тор соносхогдомсоор, …екарьнүүдэй методическа совет энэ выставкэ эмхидхэһэн юм.

Һарын үнгэргэгдэжэ байһан хугасаа соо аймагай библиотекэнүүдтэ номой выставкэнүүд нээгдэхэ, аман үгын журналнууд гаргагдаха, юристнүүдтэй хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэхэ байна.

ЭРДЭМТЭД УРИГДАБА

Классай хүтэлбэрилэгшэдэй, ород хэлэнэй болон литературын, математикын, физикын, биологи ба химиин, эхин классуудай багшанарай зургаан факультет педагогическа эрдэм мэдэсэ дээшэлүүлхэ арадай университедэй дэргэдэ хүдэлнэ. Элдэб асуудалнуудаар лекци уншахын тулада эрдэмтэд, мэргэжэлтэд Улаан-Үдэһөө уригдаһан байна.

Хүдөө ажахын институдай багша, философиин эрдэмэй кандидат Б. Д. Базаров университедэй ээлжээтэ хэшээл дээрэ лекци уншаа. Багшанарай институдай профессор Ф. Н. Галанов һурагшанар дээдэ һургуулида орохын тулада химеэр шалгалта барихадаа, ямар алдуунуудые гаргадаг бэ гэһэн асуудалаар шэнжэлгэ хэһэн байна. Багшанарай эрдэм дээшэлүүлхэ институдай методистнууд З. А. Часовских, Е. Д. Юшина, Р. Г. Халбаева гэгшэд һонирхолтой лекцинүүдые уншаа.

Л. СЛЮНКИНА.

ХИЛЫН СААНАҺАА

КАИР

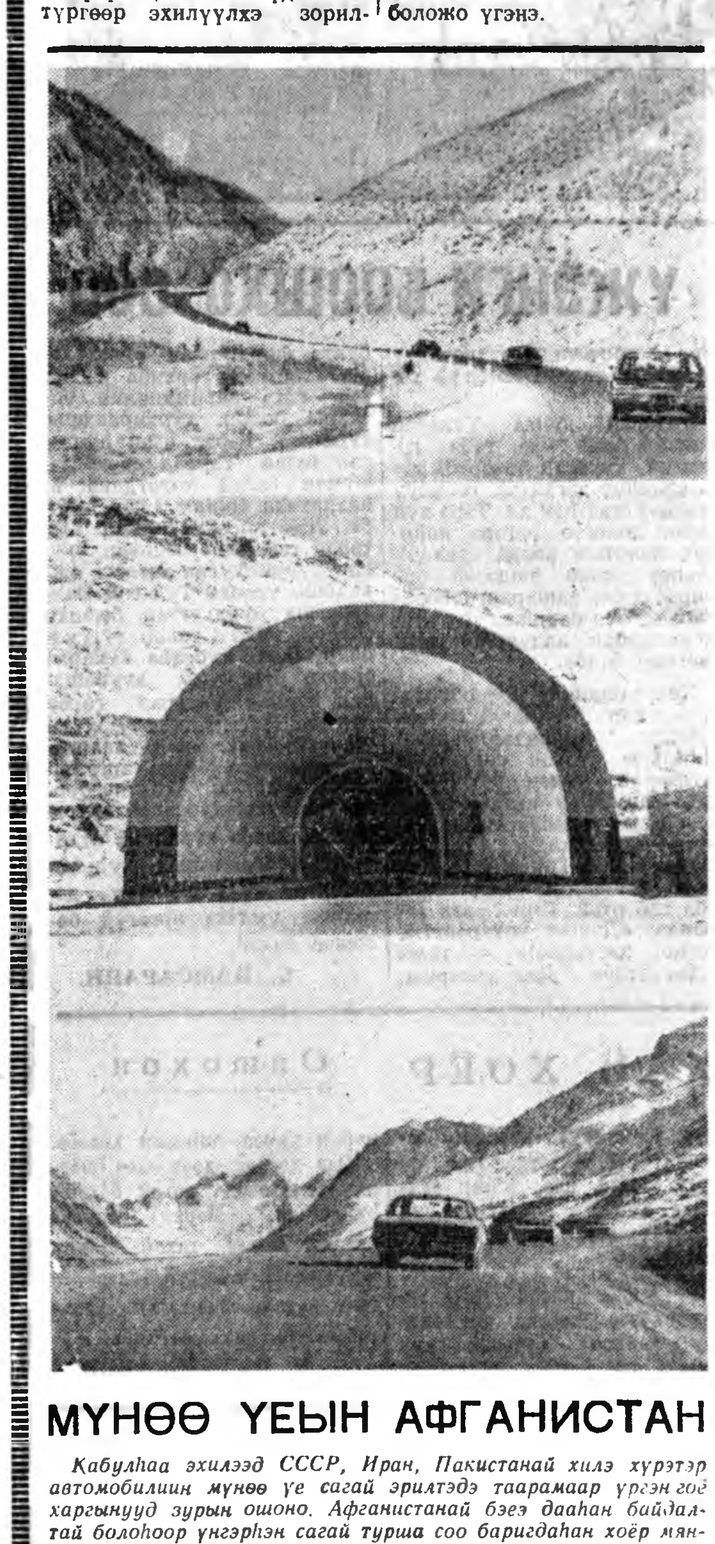
АРЕ-гэй ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ЗАСЕДАНИ

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Египет ерэхээ байһан ушар хадаа совет-египет харилсаануудай хүгжэлтэ ба бэхижүүлгэдэ шухала туһа нэмэри болохо байна гээд АРЕ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр И. Фахми мэдүүлбэ.

Правительствын заседани дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, министр Дүтын Зүүн зүгэй хэрэгүүдээр Женевэдэхи эбэй конференциин хүдэлмэри түргөөр эхилүүлхэ зорилгоор Египедэй хэжэ байһан хүсэлэл оролдолго тушаа кабинедэй гэшүүдтэ мэдээсээ.

Энэ ушартай дашарамдуулан, конференциин хүдэлмэриие саашань болгохо ямаршье үндэһэ һуури мүнөө үедэ үгы гээд «Аль-Ахрам» газетэ бэшэнэ. Тэрэ конференциин хүдэлмэриие хойшо таталга хадаа Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоһон бэрхэшээлтэ асуудалнуудые эбэй ёһоор гуримшуулгада һаад болохо үгэнэ.

МҮНӨӨ ҮЕЫН АФГАНИСТАН

Кабулһаа эхилээд СССР, Иран, Пакистанай хилэ хүрэтэр автомобилиин мүнөө үе сагай эрилтэдэ таарамаар үргэн гоё харгынууд зурын ошоно. Афганистанай бэеэ дааһан байдалтай болоһоор үнгэрһэн сагай турша соо баригдаһан хоёр мянга гаран километр харгын нэгэ хахад мянганиинь Советскэ Союзай туһаламжаар татагдаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совет мэргэжэлтэдэй туһаламжаар баригдаһан Кабул-Шерхан авто-харгын зарим участогууд.

ТАСС-ай фотохронико.

ДЕЛИ

КОНСТИТУЦИИН ҮДЭРЭЙ ХҮНДЭДЭ

ТАСС

СССР-эй Конституциин үдэртэ зорюулагдаһан баярай үдэшэ Индиин ниислэл хотодохи соёлой совет байшанда үнгэргэгдэбэ. Индиин парламентын гэшүүд, нииитын ажал ябуулагшад, индисовет бүлгэмэй эдэбхитэд энэ үдэшэ дээрэ байлсаа. Дэлхэй дээрэ анха түрүүшын социалис гүрэн — СССР-эй Конституци совет арадай социалис туйлалтануудые бэхижүүлэн хүгжөөнэ гээд үдэшэ дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. Энэ Конституци хадаа хүнэй гол эрхэнүүдые хамгаална, совет хүнэй эрхэ сүлөө болон зол жаргалтай хүгжэлтэ хангана.

ТОКИО

ЯПОН-СОВЕТ КООПЕРАТИВ

ТАСС

Япон-совет худалдаа наймаанай кооператив Осакада бии болгохын тула 40 жэжэ ба дунда зэргын компаниин түлөөлэгшэд Осакадахи научно-техническэ түбэй байшан соо сугларба. Эдэ компанинуудай олонхид урдандаашье Советскэ Союзтай худалдаа наймаанда хабаададаг байгаа. Японой худалдаа наймаанай ехэ ехэ фирмэнүүд энэ талаар ехэ туһа хүргэдэг һэн. Тиин мүнөө эдэнэр нэгэдэжэ, япон-совет эрье шадарай худалдаа наймаанда өөһэдөө хабаадахые шиидэбэ.

Худалдаа наймаанай энэ түхэл шэнжэ амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. 1965 онһоо 1973 он болотор Хабаровска ба Примориин хизаарнуудай, Шэтын, Сахалинай, Эрхүүгэй, Камчатска областьнуудай эрье шадарай худалдаа наймаанай нииitэ хэмжээн 50 дахин дээшэлжэ, нёдондо жэл 30 миллион долларто хүрэһэн байгаа. Жэшээнь, Японой эрье шадарай компанинуудтай худалдаа наймаа хэлгэдэ Хабаровска хизаарай 40 шахуу предприяти, эмхи хабаадана. Япон-совет худалдаа наймаанай Хоккайдын нэгэдэл япон талаһаа илангаяа эдэбхи ехэтэй юм. Промышленна ба худалдаа наймаанай 170 компани энэ нэгэдэлдэ ороно. Совет «Дальинторгтой» худалдаа наймаа хэхэ Осакын кооператив эмхидхэгдэн байгуулагдаба.

ДЕЛИ

Гүрэнэй мэдэлдэ оруулха эрилтэ

ТАСС

Индиин текстильнэ промышленностьда шухала һуури эзэлдэг Гуджарат штадай бүд нэхэдэг үмсын фабриканудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулха эрилтэ Индиин профсоюзуудай национальна конгресс (ИНКП) табиба. Тэрэнэй генеральна секретарь Ч. Мехта түрүүгэй Гуджарадтахи ИНКП-гэй эмхиин делегаци промышленна хүгжэлтын ба хангалгын министр Т. А. Паитай, түмэр замай транспортын министр Л. Н. Мишрутай уулзахадаа, бүд нэхэдэг үмсын фабриканудай хүдэлмэришэд дарлалта мүлжэлгэ доро ажаһуунагэжэ мэдээсээ. Бүд нэхэдэг үмсын предприятинуудһаа 25 мянган хүн һаяхан ажалһаа гаргагдаа гэжэ Ч. Мехта хэлэбэ. Бүд нэхэдэг үмсын предприятинууд ашаг олзо оруулхые оролдон, бүтээн гаргаһан продукцияа тогтууритай сэнгээр худалдахые арсана гэжэ генеральна секретарь тэмдэглээ.

Текстильнэ промышленностиин предприятинуудай эзэд тушаа эрид хэмжээнүүдые абаха эрилтэ Гуджарадай профсоюзай делегаци правительствын урда табиба.

БРАТИСЛАВА

Словакиин КП-гэй ЦК-гай пленум

ТАСС

Словакиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй пленум эндэ болобо.

КПЧ-гэй ЦК-гай президиумэй гэшүүн, Словакиин КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Й. Ленарт КПЧ-гэй ЦК-гай ноябриин пленумэй (1974 он) тогтоолые дүүргэхэ тухай Словакиин КП-гэй ЦК-гай Президиумэй элидхэл хэбэ. Энэ элидхэлыень пленумдэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэжэ, һайшааһан байна. Ерэхэ жэлдэ Словакиин арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй проектые мүн лэ һайшаагаа. Словакиин КП-гэй ЦК-гай Президиумэй, КП-гэй ЦК-гай секретариадай, Центральна хиналта-шалгалтын комиссиин ажал ябуулга тухай тоосоон пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Дэлхэйн элдэб түбинүүдһээ абтаһан мэдээсэлнүүд

БРАТИСЛАВА. Словакиин компартиин ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институдай ба словакиин социалис залуушуулай союзай ЦК-гаар эмхидхэгдэһэн үзэл бодолой асуудалнуудаар хуралдаанай хүдэлмэри эндэ эхилээ. Энэ хуралдаанай хүдэлмэридэ социалис оронуудай, тэрэ тоодо Советскэ Союзай үзэл бодолой талаар эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд хабаадалсана.

СОФИ. Эндэ табигдаһан «Встречи» гэжэ шэнэ оперэттэ совет-болгар хани нүхэсэлдэ зорюулагданхай. Тус опереттэ Софиин Стефан Македонскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй театрай сценэ дээрэ амжалта ехэтэйгээр табигдажа байна.

Энэ хадаа совет-болгар соёлой хамтын хүдэлмэри болоно. Опереттын либреттые П. Панчев, Е. Шатуновский гэгшэд бэшэһэн, хүгжэмыень Болгариин композитор В. Райчев зохёоһон байна.

ПАРИЖ. Франциин Коммунис партиин ЦК-гай секретариат Франциин почтово хүдэлмэрилэгшэдэй хүсэ ехэтэ забастовкые амаршалан дэмжэнэ гэжэ «Юманите» газетэдэ толилогдоһон Франциин компартиин ЦК-гай секретариадай мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Оронойнгоо эгээл томо компанинуудай нэгэн болохо «Ситроен» гэдэгые гүрэнэй мэдэлдэ абаха тухай металлистнуудай профсоюзай дурадхалые Франциин компартиин ЦК-гай секретариат дэмжэжэ байһанаа мүн лэ мэдүүлээ.

КОЛОМБО

Самолёт унаба

ТАСС

Шри Ланка республикын ниислэл хото шадар авиационно ехэ катастрофо болобо. Голландиин «Мартинэйр» гэжэ авиакомпаниин «ДС-8» маркын самолёт Соломон Бандаранаикын нэрэмжэтэ уласхоорондын аэропортдо һуухаар дүтэлжэ ябатараа жолоодогдохоёо болин, газарта унаа. Сурабаиһаа (Индонези) Мекка хүрэтэр ниидэжэ ябаһан энэ самолёт Коломбын аэропортдо һуужа, түлишэ абаха ёһотой байһан. Самолёт соо һуужа ябаһан 180 пассажир, экипажайнь юһэн гэшүүн бултадаа үхэһэн байна.

Катастрофын болоһон ушарые тодорхойлхо зорилготой тусхай хүнүүд эльгээгдэбэ. «Мартинэйр» компаниин түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, самолёдой унахаһаа 15 минута урид радио-холбоон таһалдаһан байгаа. Энэ үедэ самолёт 1500 метр үндэртэ ниидэжэ ябаа.

ВЕНЭ

Венэдэ хэлсээн болоно

ТАСС

Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүд болон буу зэбсэгүүдые али али талаһаа хороохо тухай хэлсээндэ хабаадагшадай ээлжээтэ пленарна заседани эндэ үнгэргэгдэбэ.

Заседани дээрэ ЧССР-эй делегациие толгойлогшо Р. Клаин, Голландиин делегациие толгойлогшо Де Фос Ван Стейнвак гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Чехословакиин Социалис Республикын түлөөлэгшэ үгэ хэлэхэ зуураа, хэлсээнэй ямараар үнгэргэгдэжэ байһан бодото байдал тушаа тогтоод, 1975 ондо зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба буу зэбсэгүүдые хороолгоор хэгдэхэ түрүүшын алхамууд тухай социалис гүрэнүүдэй дурадхалнуудые дэмжэн, үнэншэмэ баримтануудые дурдажа, түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүд болон буу зэбсэгүүдые хороохо асуудалаар алишье талада таарамжатай шиидхэбэри абаха хэрэгтэ зохимо социалис гүрэнүүдэй һанамжа дурадхал тушаа тайлбари хэһэн байна.

ТОКИО

Бэрхэшээлтэ байдал

ТАСС

Японой байрын гэрнүүдые баридаг корпорациин бариһан шэнэ байрада орохые хүсэһэн 4200 шахуу хүн списогтэ бэшүүлэнхэй. Газарай, мүн барилгын материалнуудай сэнгэй ехэ боложо байһан, орон доторнь валютын сэнгэй унажа байһан энэ үедэ үмсын гэртэ саг зуураар квартира абаха, тэрэшэлэн хубидаа гэр бариха гээшэ тон бэрхэтэй болоо. Һүүлэй үедэ дурсагдагша корпорацида 230 мянган хүн мэдүүлгэ баринхай.

Олзо доход багатай бүлэнүүдые хямда түлөөһэтэй гэр байраар хангаха зорилготойгоор энэ корпораци байгуулагданхай юм. Гүрэн тэрээндэ урьһаламжа үгэдэг байна. Гэбэшье тэрэ урьһаламжань хаанашье хүрэнэгүй, энэ жэлдэ корпораци 70 мянган квартира бариха түсэбэйнгөө табанай нэгэ хубиие барижа үрдихэгүй байна.

ТОЛИ

ХЭН ХОНИ АДУУЛХАБ?

Хонин ажалай удха шанар тухай хүн бүхэн мэдэнэ ёһотой. Хүдөө ажахын продукцяар хүн зоной эрилтэ дүүрэн хангахын тула хонидые бүри олоор үсхэхэ зорилго табигдана. Тиимэһээ мал ажал бүхы дээрээ промышленна аргаар эрхилэгдэдэг боложо байна. Жэшээлхэдэ, шубуун, гахай, үхэр промышленна комплекснуудта үсхэгдэнэ. Хонин ажалыешье тиимэ замда оруулха зорилго мүн лэ табигдана. Зүгөөр энэ онол аргые гансата нэбтэрүүлхын аргагүй, элдэб олон бэрхэшээлнүүд гаража ерэнэ. Жэшээнь, жэлэй дүрбэн сагта хонидые хээрэ адуулаагүй һаа, ноохониинь һайнаар ургахагүй ха юм.

Республикымнай ажахынуудай хонин һүрэг жэлһээ жэлдэ олошорно. Тиимэһээ жэл бүхэндэ шахуу шэнэ хонин һүрэгтэ шэнэ хүн хонишоноор эльгээгдэнэ. Заримдаа гэхэ гү, али. сэхыень хэлэбэл олонхи ушарта хонишоноор табихаар (хүнүүд олдодоггүй байха юм. Энэншье гайхалгүй. Залуушуул һургуулида һурана, бусадынь ондоо ажал шэлэнэ. Харин хуушанаймнай хонишод пенсидэ гаража эхилһээр үнинэй. Республика доторнай гансал колхозуудта 400 гаран хонишод дутажа байна. Совхозуудта энээнһээ үсөөн бэшэ. Зарим аймагуудта ахалагша хонишод дуталдана.

Иигээд байхада, хэн хони адуулхаб гэһэн асуудал тобойсо гаража ерэнэ ха юм.

Дайралдаһан лэ хүниие хонишоноор табижа болохогүй. Юуб гэхэдэ, хонишоной ажал тон орёо, харюусалгатай, энэ мэргэжэлнай ехэл харюусалгатай, жэлэй дүрбэн сагта тухашараатай, сүлөө забдагүй шахуу юм. Эндэ одоо угай малша гэхэ гү, али дүршэлтэй, энэ ажалые һайн дураараа шэлэһэн хүн хэрэгтэй. Гэхэ зуура хонишод мүнөө эгээл хүндэтэй малшаднай болонхой ха юм даа. Жэшээнь, Яруунын аймагай «Победа» колхозой парторг Александр Цырендоржиевич Сультимов энэ асуудал тушаа иигэжэ хөөрэбэ:

— Гансашье хонишод бэшэ, хүдөө ажахыда хүдэлхэ кадрнууд үшөөл дуталдана. Шэнэ гүүртэ, отара бүридхэхэ болоходо, хэн энээнниемнай ҳаруулалха гээшэб гэһэн асуудал нэн түрүүн гарадаг. Һаалишанаар хүдэлхэ хүнүүдые иигэн тиигэн олодогбди. 10-дахи класс дүүргэһэн басагадаг дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагдадаг, үнинэй һаалишантай суг ажаллуулжа, дүй дүршэлдэнь һургадаг, мэргэжэлыень шудалуулдаг гээшэбди. Мүнөө Һубаряагай фермэдэ бултадаа залуушуул хүдэлнэ. Энэ фермын байра байдалыень һайнаар түхеэрхые оролдонобди, тэдэнэй сүлөө сагаа зохидоор, туһатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэнь онсо анхарал хандуулнабди.

Харин хони харууһалһан хүнүүд, яахашье аргагүй, дутаад байна. Колхоз соогоо 23 отара хонитойбди. Тиимэ олоншье гэхын аргагүй. Зүгөөр мүнөө үдэрэй мэдээгээр энэ отарануудаймнай хонишод 14 отарада гурбадахи хонишонгүйгөөр хүдэлжэ байна. Харин ахалагша хонишоднай барандаа пенсиин наһанда хүрэхэ дүтэлөө. Хоёр-гурбан жэлһээ ахалагша арбаад хонишод бидэндэ хэрэгтэй болохо. «Хонишон болоһуулби»,— гэжэ һайн дураараа хэлэхэ хүниие олохонь бэрхэтэйшэг.

Саашадаа хэн хони адуулха юм гэнэ гүт? Хонишод олдохол юм бэзэ. Зүгөөр яагаад, ямар аргаар гэжэ хэлэхэ аргамгүй. Бидэ хонишодойнгоо һуудал байдал һайжаруулхые оролдонобди. Жэшээнь, 50 хүүгэдэй саад-ясли нээнхэйбди. Эндэ тосхон дээрэ хүдэлдэг зоной хүүгэд байдаг юм. Үшөө 25 хүүгэдэй байха сүүдхын туршада хүдэлдэг саад-ясли һаяхан нээгдээ. Энэ саад-яслида гансал малшадай хүүгэд абтаха байна. Холын хонишод хүүгэдээ долоон хоногоор саад-яслида үгөөд, таталюургүй ажаллаха болоно. Үдэрэйнь саад-яслиин хүүгэд гурэнэй тэдхэмжэ дээрэ юм. Харин малшадай хүүгэдэй тэдхэмжые колхоз бэе дээрээ даажа абанхай. Хүүгэдээ эндэ үгэһэнэйнгөө түлөө малшад ямаршье түлбэри түлэдэггүй. Мүнөө арба гаран малшадай хүүгэд абтаад байна. Жэшээнь, хонишон Роза Андриянова хоёр хүүгэдээ үгөө. «Хүүгэдээ саад-яслида үгөөд, хүдэлхэдэ ехэл амар»,— гэжэ Роза хэлээ һэн. Колхоз соомнай залуу хонишодой һургуули эмхидхэгдэнхэй юм. Энэмнай юун бэ гэхэдэ, үнинэй хонишод залуу үетэниие хонин ажалда һургадаг, дүй дүршэлөө дамжуулан үгэхые оролдодог байна. Хоёрдохёор, хонишодтоо саг үргэлжэ кино, наада харуулдаг, газетэ, журнал, ном абаашадаг гээшэбди. Салингынишье ехэ болгогдонхой. Хонишодой ажаһуудал һайжаруулха бусадшье хэмжээнүүд абтадаг. Теэд үшөөл хүсэд гэжэ һанагданагүй.

Жэлэй дүрбэн сагта хээрын сагаан талада хони адуулха гээшэ хүшэрхэн ажал. Энээниие нэгэ аргаар хүнгэдхэхэ хэрэгтэй болоно. Тиихын тула хони олоор үсхэхэ аргатай промышленна комплекснуудые барибал, таарамжатай гээд һанагдадаг.

Энэл аймагай Нарһатын совхозой директор Даниил Данзанович Дамеев баһал өөрын һанамжануудые иигэжэ хэлэбэ.

— Хараһан лэ хүнөө хонишон болгожо табихагүй ха юмши даа. Үнэнхэ зүрхэ сэдьхэлһээ оролдожо ажаллаха, бэрхэ хүнүүдые оложо, хонишодоор/табиха зэргэтэйбди. Нюугаад яахамнайб. Зарим хонишоднай архи уудаг. Хонидоо хаажархёод, зайшадаг ушарнууд бии. Тэдэнэй муугаар харууһалһанһаа хонидынь турана, үхэнэ. Иимэ хонишод хэндэшье хэрэггүй. Залуушуулыел хонишодоор табижа, тэдэниие үнинэй хонишодой дүй дүршэлдэ эртээнһээ һургаха хэрэгтэй. Теэд иигэжэ һанан гээд, хонишон болохо дуратай нэгэшье залуу хүниие мүнөө болотор олоогүйб. Совхозоймнай залуушуул хото город ошоно, дээдэ һургуулида һурана. Эрдэм бү шудалаг гэнэгүйб. Зүгөөр хонишод болохоор хүнүүд тухай бидэнэр мартаха ёһогүйбди.

Зүб, олон лэ хонишод дутана. Хурьгалха хониной 19 отарада гурбадахи, хоёрдохи 27 хонишод мүнөө үедэ дутажа байна. Иимэ байдалһаа гараҳын тула механизаторнуудаа хонишод болгонобди. Теэд эдэмнай хабарай тарилгын эхилхэлээр, тракторнуудтаа һууна. Жэшээнь, механизатор Иннокентий Цыдыпов ахалагша хонишон болоо. Энэ хүн совхоз соогоо түрүү механизатор гэжэ тоологдодог һэн. Тиимэшье һаань, хонишон болгообди. Иимэшүү жэшээ олон.

Албанһаа бусаһан нютагайнгаа хүбүүдые хонишод болохыень уряалдагбди. Баруун областьнуудһаа нүүжэ ерэһэн айлнуудай дунда бэрхэ хүнүүд дайралдадаг. Наһатай хонишодойнгоо амаралтада гарашоогүйдэ залуушуулые мэргэжэлдэнь һургаха хэрэгтэй гээд һанагдана. Тиихын тула залуушуулай дунда ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха зэргэтэйбди. Урдандаа «Басагад — тракторта!», «Хүбүүд — самолёдто!» гэһэн уряанууд гарадаг һэн. Мүнөө «Залуушуул, хонишод болоё!» гэһэн уряа гаргаа һаа, яаха юм? Залуушуулые хонишод болгохо бэшэшье арга боломжонууд олдохо юм бэзэ. Тэдээн тухай бусадай һанамжа дуулаха хүсэлэнтэйб.

...Үнэхөөрөөшье, хэн хони адуулхаб гэһэн хөөрэлдөөн энээгээр дүүрэхэгүй бэзэ. Юуб гэхэдэ, уншагшад бүхэн һанамжа дурадхалнуудаа хэлэжэ, зүб шиидхэбэри, шэнэ арга боломжо олохо хэрэгтэ хубитаяа оруулха бэзэ гээд һанагдана.

Үнэмшэлгэгүй хүниие трактор, автомашина, самолёдой жолоодо һуулгадаггүй. Харин дайралдаһан лэ хүниие хонишоноор табижа болохогүй тухай уншагша бүхэн һайн мэдэхэ ёһотой. Хонишон хүн гээшэ, нэгэдэхеэр, зоотехник, ветеринар байха зэргэтэй. Хоёрдохёор, хонишон гэһэн мэргэжэл юрын ойлгосо бэшэ. Дүй дүршэлөөр баян, суута хонишод республика доторнай олон. Тэдэнэйнгээ халааниие эртээнһээ бэлдэхэ зэргэтэйбди.

Д. ДЫЛГЫРОВ,
ветеринарна врач.

Монгол поэдүүдэй шүлэгүүдһээ

М. ШИРЧИНСҮРЭН

НЮТАГ

Хун сагаан үүлэнэй
буурал хормой шүргөөһэн,
Хүбсэгэл ехэ далайн
мандал дээрэ үндыһэн
Энэ энхэ нютагай
эгээл жинирэй хүнби.
Эрхим нангин хүсэлтэ
түмэн дуута арадни.
Урасхал ехэ уһаниинь
Дэлгэр мүрэн бэлэй.
Уула ехэ орьёлынь
Дэлгэр-хаан бэлэй.
Уласайнь ехэ сэдьхэл
угаа дэлгэр бэлэй.
Уужам нютагаа
үндылгэһэн
уладынь дэлгэр бэлэй.
Дэлгэр һайхан
нютагайнгаа
халуун гуламта аһааһан,
Дэлхэйдэ жэргээ дуутай
арад түмэнөө бадарааһан,
Халуун сэдьхэлэй ...
зэндэмэни болон ...
Халхын уудам нютаг...
бадаралта нэгэн орьё...
Хүбсэгэл энэ нютагни
анханай дэлгэр бал...
Хүн зонойнь сэдьхэл
уужам дэлгэр бал...
Орой дээрэнь ялалза...
онгон ууланьшье дэл...
Һүнгэ ногоон үнгэтэй
мүрэн голыньшье дэл...
Минии Хүбсэгэл нют...
мяха шуһанай холбоот...
Алас холоһоо дууда...
аба эжын юрөөл...
Энэ һайхан нютагни
хэтэдээ мүнхэ орш...
Эхэ нютагайнгаа ба...
...
бишье мүнхэдөө орш...

Д. НАЙМАНЖИН

АЖАЛШАН

Агуу энэ зэрын
Тэмсэлэй магнайда
ябагша
Ажалшан анги — шинии
Тэнхээтэ хүсэндэ
бахарханаб.
Үсэгэлдэр байгаагүйе
Мүнөөдэр бии болгожо.
Мүнөөдэрэй түсэб
Маргааша бэелүүлжэ.
Түрэ уласайнгаа
Түмэн арадайнгаа
Түүхэтэ үйлын
Бахархал болоо.
Уурхайн гүнһөө
Хара алта түнхижэ.
Уудам губиһаа
Хүрин нефть орьёлуулжа.
Абарга ехэ комбинадай
Зүрхэн болон сохилжо.
Агууехэ хэрэгэй
Тулгуури хүсэн
Боложо байна.
Ажалшан хүнэй
Шинраг гар
Атар хүрьһэнһөө
Таряа ургуулжа,
Ангама губиин
Халуун элһэнһээ
Аршаан мэтэ
Уһа бурьялуулжа,
Айл аймагаа
Сахилгаан зулаар
Алтан наран
Мэтээр гингүүлжэ,
Энхэ амидаралай
Зол жаргалаар
Эхэ ороноо
Баясуулжа байна.
Ажалшан —
Омог бардам
Оюун үгэ!
Ажалшан —
Һонор сарюун
Һайхан сэдьхэл
Мүнхэ түүдэгэй
Гал юм.
Энхэ хүдэлмэриин
Дүлэн юм.
Гартаа уратай,
Оюундаа эрдэмтэй
Гайхамшаг үеын
Ажалшан гэжэ,
Антяраа бахархаха
Халуун этигэлтэйб,
Агшамшье һуладахагүй
Хатуу эрмэлзэлтэйб,
Шүүдэрээр шэмэгдэһэн
Зунай сэсэг мэтэ
Шүлэгэймни мүртэ
Шэнгэн үлэнэ.
Ангинмни алдар
Ажалшан гэһэн нэр...
Наранда хүрэтэр
Нангинаар үргэхэ
Найдалта хүсэл бии.
Һарада хүрэтэр
Солорхон дуулаха
Һайхан бодол бии.
Ажалшан —
Орьёл үндэр
Алтай уулымни һүр...
Ажалшан —
Арюун тунга
Тала нютагаймни нэр...

Вл. НАМСАРАЕВ ...
ряадшалба.

Ан арьятан тухай онтохонуудһаа

ТЭМЭЭН

Эртэ урда сагта тэмээн бугын эбэртэ тон адлирхуу арбан хоёр һалаатай эбэртэй байһан гэхэ. Һүүлынь үдхэн, уташье, газараар шэрэлдэхэһээ нааша харагдагша бэлэй. Харин тэрэ холын үе сагта буга эбэргүй мухар, һүүлгүй, годон бэетэй ябаһан юм ха.

Иимэ һайхан, һарагар гоё эбэртэйдээ тэмээн бэеэ дээгүүр абанхай, һүрхэй юумэ ганалзажа ябаһан шуу. Ан арьятадтай уулзахадаа үнөөхи арбан хоёр һалаатай эбэрээ һайрхажа, зантагар томо толгойгоо ганхалзуулжа һалагшагүй бэлэй. Зунай ааяма халуунда ундаа хүрэжэ, нуурай ганга эрьедэ оробол даа. Уһа уухаяа байтараа, уһанда гэрэлтэһэн бэеэ хаража, баясахын ехээр баясаба.

Эгээл энэ үедэ буга хаанаһаашьеб ерэнхэй, иигэжэ хэлэбэ:

—Энэ үдэшэ би хүбүү... амитадай суглаанда ош... һэм. Иимэ муухай мэлзэгэр ... хатай аад, харагдаханьшье ... гүй. Шам шэнги иимэ гоё ... тэй һаа, одоо ямаршье ами... һаа эшэхэгүй бэлэйб. Үүр... энэ һарагар гоё эбэрээ ... үдэшэ зүүлгэхэ гүш? Үглөө... уһалхаяа ерэхэдэшни, ... асаржа үгэхэб гэбэ.

Анханһаа ехэл уян сэдь... тэй тэмээн бугые хайр... эбэрээ мулталжа абаад, ... да үгэбэл даа. Буга тэм... эбэрые саб шүүрэжэ абаад, ... шэ тайга тээшээ талиин ... ба. Хойто үдэрынь тэм... үнөөхил нууртаа уһалхаа ... бэ. Теэд буга үгыл аад ...

Тэрэ гэһэнһээ хойшо ... уунгүй, аяар дүшэн ... туршада бугые хооһоор ... гээд, элһэн губиие ... ошоһон гэхэ.

ХЭНИИНЬ АХА ЗАХАБ?

Эртын урда сагта бэлэй. Халуун ороной ан арьятан хаа ганса сугларжа, сэсэ буляалдадаг байгаа. Хэды тухай сэсэрхэлдээшье һаа, хэнииньшье хэнһээ үлүүсэ сэсэн болоогүй юм гэлсэгшэ.

Нэгэтэ архагар томо модоной хажууда гулабхаа, туулай, һармагшан, заан дүрбэн уулзаад, мүн баһа сэсэрхэлдэбэ.

— Бидэ дүрбэн эбтэй һайнаар ажабайдаг амитад гээшэбди. Зүгөөр хэмнай аха боложо, тэрэнээ хүндэлхэ, үгэ хүүрыень дуулаха гээшэбибди? — гэжэ нэгэниинь хамагай урид дуугарбал даа.

Заан хажуудахи модо заагаад, иигэжэ хэлэбэ:

— Минии тугал байхада энээхэн модон намтай адлихан байгаа юм. Хаа-ян бэеэ шүргөөгшэ һэм.

— Үгы, юу хэлээ гээшэбши? Би жаахан байхадаа энээхэн модон өөдэ ямаршьегүй абиржа гарагша бэлэйб. Һаглагар олон мүшэр үгы һэн. Һүүдэрынь намайе арайл гэжэ халхалагша бэлэй. Харин ... эдэ гэшүүһэ мүшэрнүү... иишэ тиишээ арбалзаад, ... мэ бэлээр абиржа шада... — гэжэ һармагшан дуу... хэды дахин собхороод аб...

— Минии жаахан ябах... энэ модон һаял үндэһэлжэ б... һан юм, — гэжэ туулай ... хэбэ.

— Орхиишь дөө. Энээх... доной оройдо һуугаад, ... нүхэрөө хүлеэгшэ һэм, — г... гулабхаа һөөргэдэбэ.

Иигэжэ хэниинь аха, ... ниинь дүү болохоб гэжэ ... сээд, зааниинь модоной д... зогсобо. Тиихэдэнь һарм... дээрэнь һүрэжэ гараад, ... лайгаа татажа, ээм мүрэ... рээ гаргаба. Гулабхаа ту... толгой дээрэ согсойн һүү... шэдитэ модоной үрэ ... абажа, аха дүүнэрээ хүнд... оробол даа. Иигэжэ ... тайгын дүрбэн амитан бэе... хүндэлжэ, бусад амит... үльгэр жэшээ харууһан ...

Н. ХАЗУЕВА...
суглуулбари...

Этюд

БУУРАЛ САГААН ҮБЭЛНАЙ...

Саһанай удаан ороогүй байхада, харгын хара тооһоной үшөөл һуунагтан бурьяжа байхада, һонигүй шэнги. Илангаяа Сибирь орондо, саһа ехэтэй дайдада түрэһэн хүнүүдтэ тиимэ байдаг хаш даа.

Һанана гүш, үеым нүхэр? Һаял найма наһаяа гүйсөөд, һургуулиин богоһые алхаа бэлэйбди. Нэгэдэхи классай һурагшад, бидэнэр хэшээлэй забһарта газаагуур наадажа ябахадаа, түргэн үбэл болоһой, санаар, шаргаар һолжорхо һэмди гэжэ хэлсэдэг һэмди. Тиигээд:

Арбагар сагаан саһан
Агаарта аалихан
эрьелдэжэ, —

гээд шүлэгэй хонгёо мүрнүүдые ханхинаса хэлэдэг бэлэйбди.

Тииһээршье байтар октябрь һара үнгэрхэ. Ноябрь һарын гараад, уһа голнуудай «мүльһэн хуягта» абтаад, һалхи жабарай шууяжа байхада, саһан ороодүй, ехэл һонин болошохо.

Нэгэтэл үглөөгүүр бодон гэһээмнай, гэр соо гэрэлтэй һаруул болошонхой байба. Мүнгэн саһан орошонхой. Оршон тойронхи байгаали дунгигар сагаан. Нюдэндэ гэрэлтэй, сэдьхэлдэ һэргэлэн хүхюун болошоһон шэнги.

— Саһан ороо, саһан ороо, — гэжэ һүхирэлдэхэ тооной газаашаа гүйлдэжэ гарабабди.

Хэн шаргаар, хэн санаар һолжорхо дуратайб? Санашье гэжэ даа... Тиихэ үедэ юун мүртэй сана байба гээшэб? Шүргэдэ матагдаһан дараанса абажа, доодо талыень дарханай зэр зэмсэгтэй хүндэ (гүйжа ааб даа) харуулдуулаа болохош. Тэрээндээ арһанай нэгэ таһардаһа барижа хадаад, валенкатай хүлөө углаа болоод, боори руу һолжорхоёо ошохош.

Хятагар үргэтэй бишыхан шаргада һуугаад, добуун руу һолжорон буухада, ехэ жаргал бэлэй даа! Шара тооһоор бурьялһан жабар ханхинажа, саһа бордоһо шэдэлһэн шуурган шуухиржа байг — хамаагүй — бидэнэр үхибүүд боори руу һолжорһон зандаабди.

Эгээл тэрэ үеын сагые һануулһан нэгэ шүлэгэй хэдэн мүрнүүд ойндом ороодхино:

Харыш, Доржо, түргэн
наашаа,
Хасарш юундэ улайгааб?
Талын жабар шамай
таашаан,
Таалаа гү даа, яагааб?
Үгы даа, Доржын хасар
Үнгэ һайхан улаан даа.
Таалахагүй даа талын
жабар,
Таала, болниш адлил даа.

...Харин мүнөө? Газаамнай байрын саһан оронхой. Үргэн уужам дайда саһан хүнжэлөөрөө бэеэ хушажа, ямаршьеб сэлмэшэһэн тэмдэгтэй болоо. Хайшаашье харахада — дун сагаан.

Үхибүүд газаа саһаар наадана. Шэдэлдэнэ. Шаргаар һолжорно. Санын уян нюрган дээрэ гараад, урилдаадшье үзэнэ. Гоё даа. Одоошье буурал сагаан үбэлнай ерэжэ, багашуулые баясуулба.

Үдэшэ. Саһан орожол байна. Нэгэ үндэр гэрэй сонхын доро хүбүүн зогсоно. Гэрэлтэй сонхо тээшэ хирэ болоод лэ харана. Эгээл энэ үедэ нэгэ поэдэй шүлэгүүд һанаанда ороод орхибо:

Саһан ороно.
Һонор нюдэнэйш гэрэл
соо
Сэнхир мүшэд мэтээр
унана.
Саһан ороно.
Хөөбэр сагаан хибэс
дээрэ
Хөөрхэн хүлэйш мүрнүүд
үлэнэ.
Саһан ороно.
Сайбар хүшэгын саагуур
шиниим
Сарюун шарай хайлан
арилна.
Саһан ороно.
Гуниг дүүрэн нюдэнэйш
хараса
Гайхан шэртэн гасааран
үлэнэм.

Хүбүүн, хүбүүн, хүлеэжэ бү яда. Инаг басаганшни гансааран зогсоһон шамайгаа харажархёод, гаража ерэхэ даа удангүй. Гүнзэгы саһан соогуур хоюулан хүтэрэлдэн ошохот. Эдир басаганайш ута һорьмоһод дээрэ арбагар сагаан саһан унаад, тэрэ зуураа хайлашаха. Тиихэдэнь ши баяргайгаар харан зогсохош.

...Үглөөгүүр. Ой соо аалин намдуу. Нарһадай хасуурнуудай һалга дээрэ — хүбхэгэр саһан. Заахан лэ һалхинай үлеэгээ һаа, энэ саһан шууран доошоо унашахал хэбэртэй.

Саб сагаан дэгэлээ үмдэһэн шандаган саһан дээгүүр хэды еды харайгаад, түр зуура зогсоод, юушьеб шагнаархана. Шуран хэрмэн нарһанһаа нарһанда һүрэнэ. Бүри саана томо гэгшын гуран хятаг-хятаг гэшхэлһээр шэрэнги руу ороно.

Гоё даа! Одоошье буурал сагаан үбэлнай ерэбэ ха юмши.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: үбэлэй ой соо.

П. ЯХНОВЕЦКИИН
фотоэтюд.

ШОГ

ҮЖЭНГИ БООШХО СОО

Гушаад он болотор Агын һууринда декабрь һарын һаари хүйтэнэй үеэр яармаг боложо, хаа хаанаһаа аралжаа наймаа хэхэеэ зон олоор суглардаг байһан юм. Мүн энэ яармагта нютаг нютагай холшор хаарташа хүнүүд хүнгэн олзын хойноһоо хэдэн хоногто үргэһэ нойроо һамшадаг байгаа.

Хорёод онуудай үе байгаа. Агын яармаг боложо дүүрэһэн байба. Шүүсэдэ уланхарһан, алдуурида хооһорһон бүлэг хаарташад сэлеэнэй зүүн-урда нэгэород айлайда хаарталдажа байбад ха. Тэрэ айлай зүүн-хойто буланда арһа үжөөдэг талхан бурдуугтай модон боошхо хушаатай байдаг һэн. Тэндэһээ эһэнги талханай эхүүн үнэр гэрээр дүүрэн тарабашье хаарташадай нэтэрүү нааданда һаалта хэнэгүй хэбэртэй.

Тэдэнэй дунда Түдэбэй Банзарагша гэжэ таби гарамгай, хурьган дотортой хүхэ шэршүү дэгэлтэй, гоёмсуу хүн һуулсаа һэн ха. Тэрэ хүн хэдэн хоногто үргэһэ нойргүй, хаартын наада эрьюулһэнһээ улаан нюдэтэй болонги, ехэл аяшаранги болобошье, бэеэ барижа, урда һүни алдаһан алдууряа тэхэрюулжэ байба.

Хаарташаниие бариха патруль үдэр һүнигүй сэлеэн соогуур дэншэдэг байгаа. Тиимэһээ гэрэй сонхонууд бүглөөтэй, үүдэн шэбхэдээтэй. Тиимэшье һаань, гэрэй эзэн газаа тээшээ шэхээ табин шагнаархадаг, гарадаг, ородог байба. Гэнтэ нохой хусажа, хашаагай үүдэн түрд гэбэ хэбэртэй. Гэрэй эзэн тэдээндэ: «Дэнгээ унтараагты, булта хэбтэгты!» — гэжэ мэдээ үгэбэ. Дэн унтаржа, булта һар-һурхан иишэ тиишээ хэбтээд орхибо хэбэртэй, нэгэ зариманиинь унтааша болон, хурхираадшье туршана. Гэрэй эзэн һэмээхэн газаа гараад ерэхэдээ, юумэн балай харагданагүй. наадахада болоно гэжэ хэлэбэ. Дэн носожо, булта хэбтэһэн газарһаа бодожо, һууһан һууринуудаа эзэлжэ байхадань, үнөөхи Түдэбэй Банзарагша бурдуугтай боошхо сооһоо үнэр танар гутуулһаар, бүхы хубсаһа хунараа эһэнги бурдуугта зуурашаһан юумэн үндыжэ гараа һэн ха. Гэрээр дүүрэн эхүүн үнэр тунажа, тэдэ хаарташадай һууха байха арга һалаһан байгаа. Эһэнги бурдуугта бүхы хубсаһаа зуурашаһан, дээрэ зүрхэтэй Түдэбэй Банзарагшын хурьган дотортой хүхэ шэршүү дэгэлшье үмдэхэ аргагүй болошоо бэлэй.

Б. НАМСАРАЙН.

МОРИН ГАХАЙ ХОЁР

Онтохон

Ажалһаа ерээд, амаржа байһан морин шорой онгилжо ябаһан гахай хоёр нэгэтэ эзэнэйнгээ сарайн хажууда уулзашаба ха. Уулзаһаар лэ гахайнь мориндоо өөдэрхэжэ эхилбэ.

— Ши ямар муухай бэетэй амитан гээшэбши. Тархи табгай хоёршни «тадхай» гэмээр үзэмжэгүй. Бэешни бэгзэгэр, үһэшни үрзэгэр. Би нимэ бэетэй һаа, алтан дэлхэйдэ амиды ябахагүй, үни боожо үхэһэн байха һэм, — гэбэ гахай.

— Өөрөө ямарбиб гэжэ гэрэлдэ бэеэ хараад үзэ, тиигэһэн хойноо бусадай муу һайнда оро,— гэжэ голхорһон морин урмаа таһаран хэлэбэ.

Эдэ хоёрой хөөрэлдөө шагнажа хэбтэһэн нохой бодожо һуняагаад: «Морин тон зүб хэлэнэ. Харин гахай, шинии шүүмжэлэл шүлэгүй тэнэг»,— гээд, гахайе шашхатар хазан газаашань намнажархиба.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 13.05 — һүүлэй һонин. 13.10 — Мультфильмнүүд (үнгэтэ). 13.40 — «Элүүр энхэ байлга». «Медицинын талаар СССР-эй гүрэнэй шангай 1974 оной лауреадууд». 14.10 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» (М) — «Спартак» (үнгэтэ). 16.00 — «Очевидное — невероятное» — кино-шэнжэлэл. 17.10 — Концерт. 17.25 — «Юһэдэхи студи». — Авторынь Валентин Зорин. 18.10 — «Манай хүршэнэр». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — 19.40 — Забһарлалга. 19.40 — Франц эстрадын артистнуудай концерт. 21.10 — «Учитель» — уран һайханай фильм. 23.00 — «СССР-эй арадай артист Юрий Гуляев дуулана». 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. «Это сладкое слово — свобода» — уран һайханай фильм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Франциин республика ошоод байһан, «Союз-16» гэжэ онгосын ниидэлгэ.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал. «Үзэл сурталай хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулха» — М. Хензыхеновэй статья. «Фермэ бүхэндэ — улаан булан» — Г. Клепиковэй статья. «Техническэ дэбжэлтэ ба ажалай культура» — экономикын эрдэмэй кандидат Г. Фроловой статьягай эхин.

Гурбадахи хуудаһанда. Г. Фроловой статьягай түгэсхэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Театр — үхибүүдтэ.

Редакторай орлогш...
С. С. ЦЫРЕНДОРЖИ...

Манай адрес, телефо...

г. Улан-Удэ, ул. Ле...на 35. Телефоны: редакт...ра — 54-54, приёмн... — 68-08, зам. редактор... 62-62, отв. секретар... 50-52, секретариат — 68-... отделы: партийной жизн... 60-91, сельского хозяйст... — 64-36, 63-86, пропаган... и агитации — 56-23, пр...мышленности и строит...ства — 61-35, советс... строительства и быт... 69-58, культуры и школ... 60-21, писем и рабсел...ров — 67-81, информац... 34-05, общественная пр...ная — 56-62, машинное ... ро — 57-63, фотолаборат...рея — 33-61.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-00684. Заказ № ...